

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI
TÜRK- İSLAM SANATLARI TARİHİ BİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN,
GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE İŞBİRLİKLİ (KUBAŞIK)
ÖĞRENMEYE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. İsmail AYTAÇ

HAZIRLAYAN
Özlem VURUCU

ELAZIĞ-2010

T.C
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI
TÜRK- İSLAM SANATLARI TARİHİ BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN,
GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE İŞBİRLİKLİ (KUBAŞIK) ÖĞRENMEYE
YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. İsmail AYTAÇ

HAZIRLAYAN
Özlem VURUCU

Jürimiz, 24 /09/2010 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans tezini oy birliği/ oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

- 1.Doç. Dr. Burhan AKPINAR**
- 2.Doç. Dr. Adem TUTAR**
- 3.Yrd. Doç.Dr. İsmail AYTAÇ**

F.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun.....tarih vesayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Erdal AÇIKSES
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

**İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN ,
GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE İŞBİRLİKLİ (KUBAŞIK) ÖĞRENMEYE
YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

ÖZLEM VURUCU

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı

Türk-İslam Sanatları Tarihi Bilim Dalı

Eylül-2010 XIII-89

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim 6, 7 ve 8. Sınıflarındaki öğrencilerle görsel sanatlar dersinin uygulanmasında görsel sanatlar dersinde yer alan bazı konuların işbirlikli öğretim kuramı çerçevesinde işlenerek öğrencilerin işbirlikçi yöntem ile ilgili deneyimlerini tespit etmektir.

Araştırma dört bölümden oluşmaktadır. 1. Bölüm de problem durumu belirlenmiş, araştırmanın amacı, alt amaçları ve araştırmanın önemi belirtilmiş, sayıtlılar ve sınırlılıklar belirlenmiştir.

2. Bölümde literatürle ilgili araştırmalar başlığı altında sanat eğitiminin tanımı , gerekliliği, amaçları, sorunları ve sanat eğitiminde kullanılan yöntemler üzerinde durulmuştur. Ayrıca görsel sanatlar dersinin sanat eğitimi içindeki yeri, önemi okullarımızda ki işleniş şekli ile ilgili olarak bilgilere ayrıca işbirlikli öğrenme yönteminin tanımı işbirlikli öğrenmede kullanılan teknikler, işbirlikli öğrenme yönteminin eğitime getirileri ve bu yöntemin kullanılmasında öğretmene düşen görevler, işbirlikli öğrenme yönteminin görsel sanatlar dersinde uygulanması, olumlu ve olumsuz yönleri konuları hakkında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

Araştırma, 2008-2009 eğitim –öğretim yılında Malatya ili Doğanşehir ilçesi Merkez Atatürk İlköğretim Okulu 6,7.ve 8.sınıflarda öğrenim gören 160 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Öğrenciler çalışma öncesi sınıflarında dörderli gruplara ayrılmıştır.

Araştırmada 6.sınıf Görsel Sanatlar Dersi “Güzel Sanatlar ve Ülkemiz”, 7. sınıf Görsel Sanatlar Dersi “Kültürlerin Buluşması”, 8. sınıf Görsel Sanatlar Dersi “Kent Projesi” konuları işbirlikli öğrenme yöntemi ile işlenmiştir.Çalışma sonunda öğrencilerin işbirlikli çalışmaya yönelik görüşlerini belirlemek üzere 23 maddelik bir anket uygulanmıştır.

3. Bölüm de araştırma sonunda elde edilen bulgular değerlendirilmiştir. Araştırma sonunda elde edilen bilgiler alt amaçlar doğrultusunda anket formlarındaki sorulara verilen cevapların yüzdelik oranları değerlendirilmiştir.

4. Bölüm sonuç ve önerilerden oluşmaktadır. Bu çalışmanın sonuçları bize: Öğrencilerin büyük çoğunluğunun görsel sanatlar dersini sevdiklerini, aynı zamanda bu dersi kendilerini özgürce ifade edebildikleri bir ders olarak gördüklerini, ayrıca sanatsal çalışmalardan zevk aldıklarını ifade etmişlerdir. İşbirlikli grup çalışmasından zevk aldıklarını, bu çalışma yöntemini tekrarlamak isteyeceklerini, malzeme ve çalışma ortamlarını paylaşmakla ilgili problem yaşamadıklarını, değerlendirme konusunda hak ettikleri notu aldıklarını düşündüklerini anlamaktayız. Öğrencilerin işbirlikli çalışma ile ilgili yaşadıkları sorunların başında grupların oluşturulmasında rasgele seçim yapılmasının geldiğini görmekteyiz.

İşbirlikli (kubaşık) öğrenmenin ilköğretim 6.7.ve 8. Sınıflardaki öğrenciler üzerindeki etkilerini ve öğrencilerin uygulanan yönteme ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanan çalışmanın sonuçları bize:

Uygulamanın yapıldığı ve anketin uygulandığı öğrencilerin büyük çoğunluğunun görsel sanatlar dersini sevdiklerini aynı zamanda bu dersi kendilerini özgürce ifade edebildikleri bir ders olarak gördüklerini ayrıca sanatsal çalışmalardan zevk aldıklarını ifade ettiklerini, işbirlikli grup çalışmasından zevk aldıklarını, bu çalışma yöntemini tekrarlamak isteyeceklerini, çalışma sırasında görüşlerini özgürce ifade edebildiklerini, birbirlerini cesaretlendirdiklerini, birbirlerine hoşgörüyle yaklaştıklarını, malzeme ve çalışma ortamlarını paylaşmakla ilgili problem yaşamadıklarını, değerlendirme konusunda hak ettikleri notu aldıklarını düşündüklerini görmekteyiz.

Öğrencilerin işbirlikli çalışma ile ilgili yaşadıkları sorunların başında grupların oluşturulmasında rastgele seçim yapılmasının geldiğini görmekteyiz. Bu anlamda uygulama anında da yapılan gözlemler sonucu öğrencilerin sınıf ortamında kendi oluşturdukları kişisel ilişkilerinin dışında farklı kişilerle çalışmaktan hoşlanmadıkları gözlemlenmiştir. Bunun nedenlerinden biri yakın ilişkide bulundukları kişileri daha iyi tanımaları ve kendilerini daha kolay kabul ettirebileceklerini bilmelerini düşünebiliriz.

Bu çalışmadan elde edilen sonuçların ışığında genel bir değerlendirme yapılacak olursa Görsel Sanatlar dersi konularının öğretiminde işbirlikli öğrenme yönteminin öğrenciler arasında kabul gördüğünü ve bu yöntemin uygulanmasının öğrencilerin başarılarını ve derse katılımını artıracığı söylenilebilir.

Anahtar Sözcükler; Sanat Eğitimi, Yaratıcılık , Görsel Sanatlar,İşbirlikçi Öğrenme, Grup Çalışması, Doğanşehir.

ABSTRACT**EVALUATION OF THE VIEWS OF THE SECONDARY SCHOOL
STUDENTS FOR COOPERATIVE LEARNING IN THE VISUAL ARTS LESSONS****ÖZLEM VURUCU****Firat University Institute of Social Sciences****Department of Islamic History and Arts****September-2010 XIII+89**

This study aims to determine the cooperative methods and experiences of the students in the 6th, 7th, and 8th grades of the secondary school within the frame of cooperative instruction approach being used in the application of the visual arts lessons.

The research consists of four chapters. Introductory chapter, the problem has been determined and the objectives, sub objectives, importance, premises and restrictions of the research have been defined.

In the two chapter, the definition of art education, the need for art education, its objectives and concerns and the methods being used in the art education have been emphasized. In addition, the place and importance of art education in the visual arts, the methods being used with the cooperative learning in our schools and its bringing to the education, the application of the cooperative learning method in the visual arts classes, positive and negative sides have been given place in this chapter.

The research was carried out on 160 students in the 6th, 7th, and 8th grades of Malatya Province Doğanşehir Borough Atatürk Primary School in the 2008-2009 education period. The students were separated into groups in 4 before the study.

In the study, 6th grade Visual Arts course with the subject “Visual Arts and Our Country”, 7th grade Visual Arts course with the subject “Meeting of the Cultures”, 8th grade Visual Arts course with the subject “City Project” were carried out by the cooperative learning method. At the end of the study, a survey with 23 items was applied to the students to define their point of views about the cooperation learning.

In the third chapter, the findings were evaluated. The results obtained in the end of the study and the percentages of the answers given to the questions in the survey in terms of sub objectives were evaluated.

The fourth chapter consists of result and suggestions. The results of this study show that the majority of the students like the visual arts lessons, they can express themselves easily in this course and they like the art studies. We understand that they prefer cooperative learning group work, they have no problems about sharing equipment or working place and they take the notes they deserve during the assessment. We realize that one of the problems facing is about choosing the groups for cooperative work randomly.

The result of the work that prepared for the impact of cooperative education on the students studying in elementary education and the opinion of these students about this method gives us the followings:

Firstly, we can observe that the most of the students that are practiced this method and given the questionnaire are interested in visual arts and that they can express themselves freely. Secondly, they enjoyed artistic and cooperative works, and wanted to have this method permanently. Thirdly, they began expressing their personal ideas freely, encouraging each other, being thoughtful. Finally, they had no problem with sharing working classes and the materials used for their works, and thought that they had the grade what they deserved.

While determination of the group members, the problem faced mostly can be randomly choice. We can observe that the students do not like working with the student that is not chosen by them. The reasons for that can be that they can have closer friendship with the students chosen by them and that they can show their power to them.

In the light of the results collected this method, we can conclude this as collective education is accepted by the students while educating them on the topics of Visual Arts, and this education method will increase the success of the students and participation of the students with the lessons.

Keywords; Art Education, Creativity, Visual Arts, Cooperative Learning, Group Work, Doğanşehir.

İÇİNDEKİLER

ONAY

ÖZET

SUMMARY

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ

RESİMLER LİSTESİ

ÖNSÖZ

KISALTMALAR

BİRİNCİ BÖLÜM

1.YÖNTEM	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.2.Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Araştırmanın Alt Amaçları.....	2
1.4.Araştırmanın Önemi.....	3
1.5.Sayıtlılar.....	3
1.6. Sınırlılıklar.....	4
1.7.Verİ Toplama Aracı.....	4
1.8. Verİlerin Toplanması.....	5
1.9. Çalışma Kapsamı.....	5

İKİNCİ BÖLÜM

2. LİTERATÜR İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	8
2.1. SANAT EĞİTİMİ NEDİR?.....	8
2.1.1. Sanat Eğİtİminin Gereklİlİğİ.....	9
2.1.2.Sanat Eğİtİminin Amaçları.....	11
2.1.3.Sanat Eğİtİminin Sorunları.....	13
2.1.4.Sanat Eğİtİminde Temel Yöntemler.....	16
2.1.5.Sanat Eğİtİminde Görsel Sanatların Yeri Ve Önemi.....	21

2.2. İLKÖĞRETİM OKULLARINDA SANAT EĞİTİMİ.....	23
2.2.1 Görsel Sanatlar Dersinin Genel Amaçları.....	23
2.2.1.1. Bireysel ve Toplumsal Amaçlar.....	24
2.2.1.2. Algısal Amaçlar.....	25
2.2.1.3 Estetik Amaçlar.....	25
2.2.1.4 Teknik Amaçlar.....	25
2.2.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin Genel İlkeleri.....	26
2.3. İŞBİRLİKLİ (KUBAŞIK) ÖĞRENME YÖNTEMİ.....	27
2.3.1. İşbirlikli Öğrenme Nedir?	29
2.3.2. İşbirlikli Öğrenme İlkeleri.....	32
2.3.2.1. Olumlu Bağlılık.....	32
2.3.2.2. Yüz Yüze Etkileşim.....	33
2.3.2.3. Bireysel Sorumluluk.....	34
2.3.2.4. Grup Sürecinin Değerlendirilmesi.....	34
2.3.3. İşbirlikli Öğrenme Teknikleri.....	35
2.3.3.1 Öğrenci Takımları Başarı Bölümleri.....	36
2.3.3.2. Birleştirme I.....	36
2.3.3.3. Birleştirme II.....	37
2.3.3.4. Takım Oyun Turnuva.....	38
2.3.3.5. Grup Araştırması.....	38
2.3.3.6. Birlikte Öğrenme.....	39
2.3.3.7. İşbirliği İşbirliği.....	40
2.3.4. İşbirlikli(Kubaşık) Öğrenme Yönteminin Eğitime Getirileri.....	41
2.3.5. İşbirliğine Dayalı Öğrenmede Öğretmenin Rolü.....	43
2.3.6. Görsel Sanat Eğitiminde İşbirlikli Öğrenme Modelinin Uygulanması.....	44
2.3.7. İşbirlikli Öğrenme Modelinin Temel Özellikleri ve Görsel Sanatlar Eğitimi Açısından Genel Bir Değerlendirme	46

2.3.8. Görsel Sanat Eğitiminde İşbirlikli Öğrenme Modelini Uygulama Aşamaları.....	48
2.3.9. Görsel Sanatlar Eğitimi Açısından İşbirlikli Öğrenmenin Yararları	49
2.3.10. Görsel Sanat Eğitimi Açısından İşbirlikli Öğrenme Yöntemine Yönelik Eleştiriler ve Olumsuz Durumların Gerçekleşmemesi İçin Alınabilecek Önlemler	51
İşbirlikli Öğrenme Oturma Düzeni Seçenekleri.....	52
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
3.BULGULAR VE YORUMLAR.....	53
3.1.Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	53
3.2.İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	55
3.3.Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	56
3.4.Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	62
3.5.Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	63
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
4.SONUÇ VE ÖNERİLER	64
4.1. SONUÇ.....	64
4.2. ÖNERİLER.....	68
KAYNAKLAR.....	71
EKLER LİSTESİ.....	76
EKLER.....	
RESİMLER.....	84
ÖZGEÇMİŞ.....	89

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo1. İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, görsel sanatlar dersinin önemine ilişkin görüşleri	54
Tablo 2. İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersinde kendini özgürce ifade edebilmesine ilişkin görüşleri.....	55
Tablo 3. Sanatsal Çalışmalardan Zevk Alma.....	56
Tablo 4. Grup Üyeleri Arasındaki Etkileşim.....	57
Tablo 5. Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına ilişkin değerlendirme.....	57
Tablo 6. Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına ilişkin değerlendirme.....	58
Tablo 7. Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına ilişkin değerlendirme.....	59
Tablo 8. Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına ilişkin değerlendirme.....	59
Tablo 9. Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına ilişkin değerlendirme.....	60
Tablo 10. Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına ilişkin değerlendirme.....	61

Tablo 11.Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına

ilişkin değerlendirme.....61

Tablo 12. Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına ilişkin

değerlendirme.....62

Tablo 13. Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına

ilişkin değerlendirme.....62

Tablo14. Dersin işlenişinde materyal kullanımına ilişkin görüşler.....63**Tablo15.** Grup çalışmalarının değerlendirilmesine ilişkin görüşler.....64**Tablo16.** Grup çalışmalarının değerlendirilmesine ilişkin görüşler.....64

RESİM LİSTESİ

Resim 1. 8. Sınıflar Grup Çalışması Sunumu.....	86
Resim 2. 8. Sınıflar Grup Çalışması Sunumu.....	86
Resim 3. 8.Sınıflar Grup Çalışması Sunumu.....	87
Resim 4. 8.Sınıflar Grup Çalışması Sunumu.....	87
Resim 5. 7.Sınıflar Grup Çalışması.....	88
Resim 6. 8.Sınıflar Grup Çalışması Sunumu.....	88
Resim 7. 6.Sınıflar Grup Çalışması.....	89
Resim 8. 6.Sınıflar Grup Çalışması Ürünleri.....	89
Resim 9. 6.Sınıflar Grup Çalışması Ürünleri.....	90

ÖNSÖZ

Dünyanın hızlı değişimi insan yaşamını da beraberinde sürüklemektedir. Her gün binlerce yeni buluşun yapıldığı, şu an yeni olan bir teknolojinin bir saat sonra eski haline geldiği günümüz dünyasında eğitim ve sanat alanının da bu değişimden etkilenmemesi imkansızdır. Bireyin ve bireysel yaşamın önem kazandığı günümüz dünyasında insan bir taraftan yalnızlaşırken bir yandan kalabalıklaşmaktadır. Çünkü etrafı müthiş hızlı bir iletişim ağıyla donatılmıştır.

Eğitim alanında meydana gelen değişim ve gelişmeler doğal olarak sanat eğitimi alanını da etkilemiş bu alandaki geleneksel yaklaşımın karşısına farklı yaklaşımlar koyma zorunluluğu yeni araştırmaların yapılmasında zorunlu kılmıştır.

Günümüz insan yaşamı pek çok alanda kolektif çalışmayı zorunlu hale getirmiş, bilgi yoğunluğu farklı alanlarda uzmanlaşmayı zorunlu kılmıştır. Bireyin önem kazandığı geleneksel eğitim anlayışının aksine soran, sorgulayan, araştıran, donanımlı bireylerin yetiştirilmesini amaçlayan yeni eğitim yöntemleri alternatif olarak karşımıza çıkmıştır.

Takım ruhunu pekiştiren, birlikte çalışarak başarıya ulaşma yollarını gösteren, öğrencilerin bilgiyi paylaşma ve aktarmalarına katkıda bulunan İşbirlikli Öğrenme Yöntemi, Sanat Eğitimi alanında öğrencilerin başarılarına olumlu yönde etkileyen yöntemlerden biri olarak düşünülmektedir. Bu çalışma, İlköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören öğrencilerin; Görsel Sanatlar dersinde işbirlikli öğrenme yönteminin uygulanmasına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Araştırmanın her aşamasında desteğini ve yardımını esirgemeyen danışman Sayın Yrd.Doç.Dr.İsmail AYTAÇ'a, eğitim alanındaki destek ve görüşleriyle bu çalışmaya ışık tutan Sayın Doç.Dr.Burhan AKPINAR'a, çalışmaya destek veren Arş.Gör. Ethem YEŞİLYURT'a, çalışma arkadaşlarıma, deneysel işlemlerde bana yardımcı olan öğrencilerime ve tez sürecinde bana sürekli destek veren aileme teşekkürlerimi sunuyorum.

KISALTMALAR LİSTESİ

1.MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
2.TOT	Takım Oyun Turnuva
3.ÖTBB	Öğrenci Takımları Başarı Bölümleri
4.Edt.	Editör
5.Çev.	Çeviren
6.Akt	Aktaran

BİRİNCİ BÖLÜM

1.YÖNTEM

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, alt amaçlar, araştırmanın önemi, sayıtlılar ve sınırlılıklar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Görsel sanatlar, ilköğretim okullarında öğrencilerin yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmasına yardımcı olacak şartları hazırlayan ve üretken, duyarlı, çağdaş bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Sanat Eğitimi, disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere sanat, sanatın yaşama ve topluma katkısı ile ilgili temel bilgi, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır.

Görsel Sanatlar dersinin amacı, sanatçı yetiştirmeye yönelik eğitim değil, bireyin sanat yoluyla eğitimi, yani bireyin estetik eğitimidir. Bireylerin yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmasına yardımcı olacak şartları hazırlayan ve kişilik kazanmasını amaçlayan bir etkinliktir. Görsel sanatlar dersi çocuğun kendini özgürce ifade etmesini sağlamanın yanı sıra , yaratıcı düşünme , özgün olma, taklit ve kopyacılıktan uzak olma, bir konu üzerinde odaklanarak dikkatini uzun süre tutabilme ve olayları çok boyutlu olarak değerlendirmeyi hedefler.

Bu amaçların gerçekleştirmek istenmesi, öğrencilerin sadece anlatılanları dinleyip uygulama yapmakla yetinmedikleri, bilgiye öğretmenin rehberliğinde kendilerinin ulaştıkları, yorum yapabildikleri, tartıştıkları, birbirlerinin öğrenmelerine katkıda bulundukları öğrenciyi merkeze alan öğrenme yöntemlerini ön plana çıkarır. İşbirlikli öğrenme de bu öğretim yöntemlerinden bir tanesidir. 2005-2006 öğretim yılından itibaren uygulanan yapılandırılmacığın esas alındığı Görsel Sanatlar programında da işbirlikli öğrenmeye vurgu yapılmıştır.

İşbirlikli öğrenme öğrencilerin öğrenmeye güdülenmelerine ve dikkatlerini sürdürmelerine yardım eder. Gruptaki her bireyin katkısını gerektirdiğinden öğrencilerin özsaygı, özyeterlilik duygularını geliştirmelerini, birbirlerinden öğrenmelerini sağlar.

Öğrencilerin hata yapma kaygısını en aza indirerek öğrenme-öğretme sürecine etkin bir şekilde katılmalarına imkan tanır. Öğrencilere başkalarının fikrine saygılı olmayı, hoşgörülü davranmayı, tartışmayı öğretip, demokratik yaşama alışkanlığı kazandırır (Senemoğlu, 2003: 500-501).

Okullarımızda Görsel Sanatlar öğretiminde geleneksel yöntemler kullanılmaktadır. Ya da öğretmenler kendi belirledikleri yöntemleri uygulamaktadır. Çünkü görsel sanatlar dersinin içeriğinden dolayı öğretmen kadar yöntemden söz edilebilir. Görsel sanatlar dersi öğrencilerin genel olarak sevdikleri ve başarılarının yüksek olduğu bir derstir. Ancak öğrencilerde en çok eksikliği görülen sorumluluk alma, araştırma yapma, yorum yapabilme, kendini daha rahat ifade edebilme gibi özelliklerin öğrenci merkezli bir yöntem olan işbirlikli öğrenme ile geliştirilebileceği düşünülerek özellikle öğrencilerin grup çalışmasına yönelik görüşlerini belirlemek üzere araştırma yapılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Görsel Sanatlar öğretiminde işbirlikli öğrenmenin etkilerini araştıran bu çalışma betimsel nitelikli bir çalışmadır. Araştırmanın genel amacı, ilköğretim 6, 7 ve 8. Sınıflarındaki öğrencilerle görsel sanatlar dersinin uygulanmasında görsel sanatlar dersinde yer alan bazı konuların işbirlikli öğretim kuramı çerçevesinde işlenerek öğrencilerin grup çalışması ile ilgili deneyimlerini tespit etmektir.

1.2.1. Araştırmanın Alt Amaçları

Yukarıdaki genel amaç doğrultusunda belirlenen alt amaçlar şunlardır:

a. İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, görsel sanatlar dersine ilişkin görüşleri nelerdir?

b. İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, görsel sanatlar dersinin işlenişine ilişkin görüşleri nelerdir?

c. İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, görsel sanatlar dersinde grup çalışmasına ilişkin görüşleri nelerdir ?

d. İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, görsel sanatlar dersinin işlenişinde materyal kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?

e. İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, çalışmalarının değerlendirilmesine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Görsel Sanatlar dersi çağdaş toplumda yetişen fertlerin her alanda yaratıcı olmasını sağlayan etkinlikler içerir. Bu eğitim hem yetenekli az sayıda öğrenciler için, hem de sınıf dışında sanat yapamayan öğrenciler için öğrenme fırsatı hazırlar. Herkes sanatçı olmayacaktır, buna imkan ve gerek de yoktur. Ama herkes- sanatçı dahi- sanat izleyicisidir, alıcısıdır. Görsel Sanatlar dersi için belirlenen hedeflere ulaşılabilmesinde seçilen yöntemin etkililiği oldukça önemlidir. Farklı alanlarda ve sanat eğitimi ve görsel sanatlar eğitimi alanlarında yapılan araştırmalar işbirlikli öğrenmenin öğrenci başarısı ve görsel sanatlar dersinin hedeflerini gerçekleştirmek de olumlu etkiler yarattığını göstermektedir. Görsel sanatlar dersinde seçilen konuların 6,7 ve 8. Sınıflarda işbirlikli öğrenme yöntemi ile işlenmesinde öğrenci görüşlerinin araştırıldığı bu çalışmanın;

1. İşbirlikli öğrenme yönteminin öğretimde kullanılmasının olumlu yönlerini ve sınırlılıklarını göstererek yöntem seçimi konusunda öğretmenlere yardımcı olması,
2. Görsel Sanatlar dersinde konuların öğretiminde kullanılan işbirlikli öğrenme yöntemine öğrencilerin yaklaşımlarını belirleyerek, ortaya çıkan olumsuzlukların giderilmesi konusunda, bu yöntemi uygulayacak kişilere rehberlik etmesi,
3. İşbirlikli öğrenme konusunda yapılacak çalışmalarla gelişme çağındaki bireylerin ileriki yaşamlarında birlikte iş yaparken ve hareket ederken uyumlu ve başarılı olmalarına ışık tutması beklenmektedir.

1.4 Sayıtlılar

1- Araştırma için seçilen örneklem evreni temsil etmektedir.

2- Uygulanan ölçek bu araştırma için gerekli verileri toplamada uygun araçtır.

3- Uygulanan ölçek, araştırmaya katılan tüm öğrencilerce içten ve samimi bir şekilde cevaplandırılmıştır.

4-İlgili literatür taraması sonucu elde edilen bilgilerin yeterli olduğu düşünülmektedir.

1.5 Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Araştırma, 2008-2009 eğitim-öğretim yılında, Malatya ili Doğanşehir ilçesi Merkez Atatürk İlköğretim Okulu 6,7.ve 8.sınıflarda öğrenim gören 160 öğrenci ile sınırlıdır.

2. Araştırmada 6.sınıf Görsel Sanatlar Dersi “Güzel Sanatlar ve Ülkemiz”, 7. sınıf Görsel Sanatlar Dersi “Kültürlerin Buluşması”, 8. sınıf Görsel Sanatlar Dersi “Kent Projesi” konuları ile sınırlıdır.

2.Araştırma bulguları, araştırmacı tarafından hazırlanan ve kullanılan veri toplama aracı ile elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.6. Veri Toplama Aracı

Çalışmanın verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan ölçekle elde edilmiştir. Ölçek hazırlanmadan önce literatür taranmış, ilgili kişilerden sisteme ilişkin görüşleri alınmıştır.Geçerlilik için resim öğretmenleri ve eğitim fakültesi öğretim üyelerinin görüşlerine başvurulmuştur. Anketin güvenilirlik çalışması için çalışmada yer almayan 65 öğrenciye pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonucu ölçekte yer alan maddelerin faktör yük değerlerinin .442 ile .717 arasında değiştiği belirlenmiştir. Faktör yük değerlerinin .45 ve üzeri olması seçim için iyi bir ölçüdür, ancak uygulamada az sayıda madde için bu sınır değer .30’a kadar indirilebilir.(Büyüköztürk, 2007). Anketin güvenilirlik çalışması için Cronbach Alpha istatistiksel işlemi yapılmış ve güvenlik katsayısı Alfa=.827 ve geçerlilik katsayısı KMO=.718 olarak hesaplanmıştır. Ankette üçlü likert ölçeği kullanılmış, değer aralıkları:

Evet; 2.34-3.00,

Kısmen; 1.67-2.33,

Hayır; 1.00- 1.66, olarak puanlandırılmıştır.

1.7 Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması için hazırlanan ölçek; Malatya ili Doğanşehir ilçesi kaymakamlık makamından izin alınarak, Malatya iline bağlı Doğanşehir ilçesi Atatürk İlköğretim Okulu 6, 7, 8. Sınıflarında öğrenim gören öğrencilere anket formu hakkında bilgi verilerek uygulanmıştır.

Araştırma ölçeği 2008-2009 eğitim öğretim yılında uygulanmıştır.

Veriler SPSS for Windows paket programı yardımıyla, katılımcıların ölçekteki görüşlerini analiz etmek için yüzde ve frekans teknikleri uygulanmıştır.

1.8. Çalışma Kapsamı

6. Sınıflar İçin “Güzel Sanatlar ve Ülkemiz”:

MEB in 2007-2008 eğitim yılı için hazırladığı klavuz kitapta 6. sınıf konuları içinde yer alan “Güzel Sanatlar ve Ülkemiz ” afiş konulu sınıf-okul içi etkinlik çalışması klavuz kitaptada önerildiği gibi araştırmamızın konusu olan işbirlikli çalışma için seçilmiş ve sınıf dörderli guruplara ayrılmıştır.

Çalışma öncesinde öğrencilere bunun bir grup çalışması olacağı verilen konuda yapılan çalışmalarda ortak not alacakları yani grubun ancak birlikte çalışarak başarılı olabilecekleri anlatılmıştır. İşbirlikli çalışma ile ilgili bilgiler verildikten sonra her gruba ülkemizin farklı bir bölgesini seçebileceği söylenmiştir.Ülkemizin tarihi güzellikleri ve zenginlikleri ile ilgili kısa bilgiler verilerek afiş çalışması konusunda ve sonuçta çalışmanın nasıl tamamlanacağı hakkında açıklamalar yapılmıştır.Afiş örnekleri gösterilerek hazırlanacak çalışmadan neler beklendiği açıklanmıştır. Bol görsellerle destekli konuyla ilgili ön araştırma yapmaları istenmiştir.Bir sonraki derste grupların yaptıkları ön araştırmalar kontrol edilerek eksikleri konusunda uyarılarda bulunulmuştur.Çalışma tamamlandığında grup üyelerinin afişleri ile birlikte sunum yapmaları istenmiş ve değerlendirme yapılmıştır.

7. Sınıflar İçin “Kültürlerin Buluşması”:

MEB in 2007-2008 eğitim yılı için hazırladığı klavuz kitapta 7. sınıf konuları içinde yer alan “Kültürlerin Buluşması”konulu sınıf-okul içi etkinlik çalışması klavuz kitapta da önerildiği gibi araştırmamızın konusu olan işbirlikli çalışma için seçilmiş ve sınıf dörderli guruplara ayrılmıştır.

Öğrencilerden bir kültüre ait belli başlı özellikleri(yaşadıkları ortamlar,giyimleri, milli renkleri vb.) araştırması istenmiştir.Seçtikleri bu kültüre ait özellikleri kendi kültürleri ile karşılaştırmaları istenmiştir.Yaşadıkları ortamlar,beğenileri, giyimleri, örf ve adetleri, ile güzellik anlayışları arasındaki belirgin farklılıkları vurgulanarak her uygarlığın güzellik ölçütlerinin kendi kültür özelliklerine göre belirlendiğinin anlaşılması sağlanır.Öğrencilere işbirlikli çalışmanın özellikleri ve nasıl bir yöntem izlemeleri gerektiği hakkında bilgiler verildikten sonra ;çalışmanın araştırma bölümü sonunda görevlerinin araştırdıkları kültürün özelliklerini taşıyan bir oyuncak bebek yapmaları gerektiği söylenmiştir. Bir sonraki derste grupların yaptıkları ön araştırmalar kontrol edilerek eksikleri konusunda uyarılarda bulunulmuştur.Çalışma tamamlandığında grup üyelerinin yaptıkları bebek ile birlikte sunum yapmaları istenmiş ve değerlendirme yapılmıştır.

8. Sınıflar İçin “Kent Projesi”:

MEB in 2007-2008 eğitim yılı için hazırladığı klavuz kitapta 8. sınıf konuları içinde yer alan Kent Projesi konulu sınıf-okul içi etkinlik çalışması klavuz kitapta da önerildiği gibi araştırmamızın konusu olan işbirlikli çalışma için seçilmiş ve sınıf dörderli guruplara ayrılmıştır.

Öğretmen gruplara ayrılan öğrencilere yaşadıkları şehirle ilgili kaygıları, beklentileri, sevdikleri yerler vb. hakkında sorular sorarak derse başlamıştır.Daha önceden hazırlanan “İlginç Yapılar” başlıklı slayt gösterisi öğrencilere izletilerek yorumlar yapılmıştır.

Hayallerindeki şehrin tasarımını ahşap materyaller, karton kutular, boya malzemeleri kullanarak yapmaları istenmiş, daha sonra oluşturdukları şehrin özelliklerini ortaya koyarak tanıtımını yapmaları ve bu özelliklerden yola çıkarak kent sembolü oluşturmaları sağlanarak değerlendirme yapılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. LİTERATÜR İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. SANAT EĞİTİMİ NEDİR?

Sanat eğitiminin tanımını yapmadan önce insanlığın ilk çağlardan beri yaşamının her alanında etkilendiği eğitimin ve öğrenmenin tanımını yapmak gerekir.

Eğitimin çok değişik ve çeşitli tanımları yapılmaktadır.En genel anlamıyla eğitim kültürlenme süreci olarak ele alınabilir. Eğitim sözlük tanımı ile bireyde davranış değiştirme sürecidir. Bireylerin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı kültürleme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir.(Sönmez, 2008:5, Demirel, 2008:6).

İnsanlığın varoluşu ile başlayan eğitim faaliyetleri, bugünde toplumların gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun süregelmektedir. Eğitim gerek okullar yoluyla gerekse ailede, toplumda, işyerinde, askerde yani yaşamın her anında insanları belli amaçlar doğrultusunda yetiştirmektedir.

Öğrenme; insanların yaşamları boyunca karşılaştıkları çeşitli durumlarla etkileşim içinde bulunması ve bu etkileşim sonucu kişide oluşan kimi, kalıcı davranış değişimleridir. Başka bir deyimle öğrenme, bilgiyi algılama–kavrama, kaydetme, hatırlama ve kullanma-uygulama sürecidir. Demirel, (2008:10) ise öğrenmeyi yaşantı ürünü ve az çok kalıcı izli davranış değişikliği olarak tanımlar. Öğrenme yoluyla insanlar, bilgi, beceri, tutum ve değerler kazanırlar. Konuşmayı, yürümeyi, birlikte yaşamayı, yazı yazmayı, bisiklete binmeyi, dans etmeyi, karşılaştıkları problemleri çözmeyi ve bunlara benzer günlük yaşamın gerektirdiği binlerce davranışı hep öğrenme yoluyla elde ederler.

XX. Yüzyılın başından bu yana sanat eğitimi kavramı genel anlamda, güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi tanımlamaktadır (Artut, 2006:96).Bir başka tanım ise sanat eğitimi, insanların kendi yaşantılarını amaçlı ve yöntemli olarak olumlu yönde değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecidir (Uçan,2002: 2-3)

Sanat eğitimi, tüm ruhsal ve bedensel eğitimi bütünlüğü içinde estetik kaygı, düşünce ve görüşlerinin geliştirilmesini yetenek ve yaratıcılık gücünün olgunlaştırmasını, sanatsal değerlere hoşgörü ile yaklaşma çabasını esas alır.

Sanat eğitimi insanlarda duyarlılığın gelişmesi ve artmasına imkân sağlar ve böylece insan kendini başka bir yönü ile tanıma fırsatı bulur.

Sanat eğitimi, insanın duygu, düşünce , yeti ve yeteneklerini bir bütün olarak geliştirmeye yönelik yapıcı ve yaratıcı etkinlikleri kapsar. Sanat eğitimi, yaşamı insanileştiren bir olgudur.Önemli bir görevi üstlenen sanat eğitiminin amacına ulaşması için temel ilkesinin çok iyi belirlenmesi gerekir. Bu temel ilke de taklit değil yaratma ilkesi olmalıdır (Kavuran,2002)

Bu gün ilk ve ortaöğretim kurumlarında plastik sanatlar eğitiminin dört temel ögesi vardır. Bunlar; Estetik, Sanat Tarihi, Uygulama ve Eleştiridir. Bu öğelerin, çağdaş sanat eğitimi sisteminde öğrencilerin yaratıcı eylemini anlamlı kılacak; gerek kuramsal, gerekse etkinlik bağlamında araştırma-inceleme, sorgulama-yargılama mantığı üzerine kurulan bir yaklaşım olduğu söylenebilir (Artut,2006:97).

Sonuç olarak çağdaş sanat eğitimi sanata karşı önyargıları olmayan, sanattan anlayan ve zevk alan, sanat destekleyicisi ve seçkin sanat tüketicisi bireyler yetiştirmektir. Bu amaçla bireylerin içlerindeki yaratıcı gücü ve birikimlerini estetik kaygı ve düşüncelerini birleştirerek yönlendirmeyi hedefler.Çağdaş sanat eğitiminin herkes için gerekliliği kaçınılmazdır.Ustalık ve beceri toplumdaki genel düşüncenin aksine sanatçı yetiştirmede gereklidir.Sanat eğitimi sadece sanatçı yetiştirmeyi hedeflemez.

2.1.1. Sanat Eğitiminin Gerekliliği

Sanat Eğitiminin amaç ve gerekliliğinin özünde insan ruhunun yüceltilmesi, insanın özgürleşmesi bireylerin ruhsal gereksinimlerinin doyurulması, dengeli, çağdaş, duyarlı bir toplum yaratılması çabası güdülür. Sanat eğitimi, bireylere özgür anlatım olanakları sağlar. Ayrıca bireylerin sosyokültürel yaşamın, kişisel deneyimlerinin sübjektif ve ayrıntılı bir alanıdır.

Sanat eğitimi genel düzeyleri nasıl olursa olsun tüm toplum ve ülkeler için kaçınılmaz bir gereksinimdir. Hızla gelişen, sanayileşen ve kentleşen toplumların

bireylerinde görülen ruhsal rahatsızlıkların arttığı ve bunların kökeninde makineleşmenin yarattığı, tekdüze hızlı yaşam ve elektronik cihazların egemen oluşu, kişilerin deşarj olma olanaklarını kısıtlayabilmektedir. En belirgin sorun kişisel yaratma çabalarından yoksun olmalarıdır.

Dünyamızdaki toplumların uygarlaşma amacına ulaşırken en büyük yardımcıları teknoloji ve sanattır. Bu nedenle günümüzde sağlıklı, dengeli ve duyarlı bir toplumun oluşabilmesi için en önemli koşulda sanat eğitimidir. Toplumsal yaşamın ayrılmaz bir parçası sayılan sanat, toplumsal ilerleme ve göstergeler hangi düzeyde bulunursa bulunsun sürekli güncelliğini ve canlılığını korur.

Eğitim politikalarını belirleyenler ve eğitimciler, genellikle sanatın rolünü destekleyecek veriler aramaktadırlar. Columbus Ohio’da sonuçlar oldukça açıktır. Douglas ilköğretim okulu müdürü James Gardell, sanat odaklı okullarında, öğrencilerin aynı bölgedeki diğer okulların öğrencilerine göre 5-6 akademik alanda, ortalama 20 puan daha yüksek akademik başarı gösterdiklerini belirtmektedir. Bu okul çevredeki herkesin büyük bir istekle tercih ettiği bir okul haline gelmiştir ve 100’den fazla öğrenci bekleme listesindedir. Okulda sanata ağırlıklı verilmesi fark yaratmakta mıdır? Gardell bu soruya kesinlikle yanıtını vermektedir (Artut,2006:111-112).

Sanat eğitime dair literatürlerde sanatın yaratıcılığı arttıracığı,kişisel gelişimi genişleteceği, okula devamı düzene sokacağı, okuma becerisini yükselteceği ve beynin sağ tarafını uyaracağı ileri sürülmektedir.(Özsoy,2003:99-101)

Sanat eğitimi bireysel olarak gereklidir çünkü; sanat kişiye yaratma süreci ile bir değer üretmenin gururunu yaşatır,birey kendini dışa vurarak varolduğunun bilincini duyumsar, kendisi ile dış evrendeki nesneler arasındaki ilişkilerin düzeniyle ilgili ilke ve kuralların gizini keşfederek yaşamının hazzını duyumsar.

Sanat eğitimi psikolojik olarak gereklidir çünkü; kişilerin iç dünyalarını anlamada özellikle çocukluk çağında resim yolu ile çocuğun iç dünyasını kaygı ve ilgilerini anlamada yol göstericidir. Ayrıca üretmek insanın kendini yeterli ve önemli hissetmesi açısından oldukça önemlidir. Toplumda beğenilmek belli bir yer tutmak açısından oldukça gereklidir. Çünkü böylece kişi çevresi ile iletişim kurar. Bir çok psikolojik sorunun çözümünde sanat uğraşları tedavi anlamında yol gösterici ve etkili olmuştur.

Sanat eğitimi ekonomik olarak da gereklidir çünkü; toplumun refahı, ekonomik olduğu kadar siyasi ve kültürel gelişmelerle de ilgilidir. Özellikle ülkemizde sanat eğitiminin sanat tarihi boyutunda yeterli eğitimin verilmesi şarttır. Ülkemiz dört bir yanı tarihi ve doğa güzellikleri ile çevrili olmasına rağmen bunların kıymetini henüz yeterince farkında olmayan yöneticiler ve bireyler nedeniyle korunamamaktadır. İyi bir sanat eğitimi alan kişi doğaya duyarlı tarihi değerlerini bilen ve koruyan donanımlı birey olarak yetişir. Ve çevresindeki yaşamı güzelleştirmeye korumaya çalışır bunun yansıması olarakda ekonomiye büyük katkılar sağlayabilir.

Sanat eğitiminin amaç ve gerekliliğinin özünde insan ruhunun yüceltilmesi, insanın özgürleşmesi bireylerin ruhsal gereksinimlerinin doyurulması, dengeli çağdaş, duyarlı bir toplum yaratılması çabası güdülür (Vural, 2009:35).

Burada şu soruyu sorabiliriz: Sanat niçin öğretilmelidir?

- Diğer dersler gibi bir ders olduğu için,
- Diğer derslerden farklı olarak hem öğretisel hemde eğitsel değeri olduğu için ,
- Görsel sanatlar başlı başına bir öğretim alanı olduğu için öğretilmelidir.

2.1.2. Sanat Eğitiminin Amaçları

Sanat eğitiminden amaçlanan, sanatçı yetiştirmeye yönelik eğitim değil, bireyin sanat yoluyla eğitimi yani bireyin estetik eğitimidir. İnsanın yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmasına yardımcı olacak şartları hazırlayan ve bireyin kişilik kazanmasını amaçlayan bir etkinliktir.

Sanat eğitiminin en önemli amaçlarından biri görmeyi, işitmeyi, dokunmayı, tat almayı öğretmektir. Çevresini hakkıyla algılayıp onu biçimlendirmeye yöneltmek için ilk şarttır.Yalnızca bakmak değil, “dokunulanı duymak” yaratıcılık için gerekli ilk aşamadır (San,1985).

Sanat eğitiminin işlevi, genel amaçları ile örtüşen bir yapıdır. Sanat eğitimi çocuğa kendisini özgürce ifade etmenin yanı sıra, yaratıcı düşünme, özgün olma, taklit ve kopyacılıktan uzak olma, bir konu üzerinde odaklanarak ilgi ve dikkatini uzun süre tutabilme ve olayları çok boyutlu olarak düşünerek değerlendirmeyi öğretir (Vural, 2009:36)

Günümüzde çağdaş sanat eğitiminin ana amacı öğrenciyi, kapasitesi doğrultusunda entelektüel, duygusal ve sosyal gelişme açısından destekleyerek onun kişisel istemlerine yanıt verebilme çabasını hedefler. Ayrıca sanat sadece estetik amaçlarıyla değil, eğitici ve öğretici amaçları ile de bu anlamda düşünülmesi gereken önemli bir konudur. Bu genel amaçlarının yanı sıra çağdaş sanat eğitiminin belirli özel amaçları vardır ki bunlar (Artut, 2006:112-113) :

1. Sanatsal aktivitelerin (sanatsal etkinliklerin) ve yaratıcılığın doğasını tanımaları ve benimsemeleri.
2. Duygusal, duyuşsal, bilgisel entelektüel etkinliklere bağlı artistik beceriler kazanmaları.
3. Sanatsal etkinliklerle ilgili ortaya çıkan düşünce ve hareket özgürlüğü ile ilgili bazı olasılıkları öğrenmeleri.
4. Görme, ayımsama (görsel duyarlılığın gelişimi) ve görsel olan her şeyin netleştirilmesine olanak sağlayan aktif bir algılama işlevi olduğu şeklinde beceri kazanmaları. Sanat yapıtlarını değerlendirebilecek onları ayımsayabilecek nitelikli, sanat tarihi ve estetiksel bilgi birikimine sahip olmalarını sağlamak.
5. Günümüzün en önemli sorunlarından biri olan “çevre” kavramının ne anlama geldiğini anlamalarını, yetişkin bir birey olarak onun geliştirilmesi için duyarlı olmalarını, sorumluluk alabilmelerini sağlamak.
6. Araştıran, inceleyen, sorgulayan, hoşgörülü, geniş, özgür düşünceli bireylerin yetişmesine olanak sağlamak.
7. Toplumsal ve kültürel yaşamda kendine güvenen katılımcı, sorumluluk sahibi, üretken kişiliklerin oluşumuna katkı sağlar.

Sonuç olarak çağdaş sanat eğitimi bağlamında çağdaş insan; bu günü anlayan geleceğe bakabilen, sanat tarihi, estetik ve günümüzün sanatı hakkında yorum yapabilecek düzeyde bilgi sahibi insandır.

Bir ölçüde sanat eğitiminin amaçları ile örtüşen sanat eğitiminin işlevlerini aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz. Buna göre bireyin:

- 1.Yaratıcılığını geliştirmek.

- 2.Araştırmacı, inceleyici, sorgulayıcı bir kimlik kazandırmak.
- 3.Entelektüel, kültürel bakış açısını geliştirmek.
- 4.Kendine olan güven duygusunu kazandırmak, kendini tanımlamasını olanaklı kılmak.
- 5.Eleştirel bakış açısı, eleştirel düşünce ve sezgi gücünün gelişimini sağlamak.
- 6.Sanatsal sorunları çözebilme becerisine işlerlik kazandırmak.
- 7.Görme becerisi, olasılıkları tahmin edebilme gücünün kazandırılması.
- 8.Sağlıklı etkileşim ve iletişim gücünün kazanımına olanak sağlamak.
- 9.Taklit ve kopyacılıktan uzak özgün ve yaratıcı bir anlayış geliştirmek.
- 10.Teknik bilgi ve beceri, deneyim kazandırmak.
- 11.Manevi (tinsel), duyuşsal, bilişsel, algısal gücünün gelişimine olanak sağlamak.
- 12.Sorunlarıyla başa çıkabilme, kendini ifade edebilme, deşarj olabilme gücünün, ortamının yaratılması.
- 13.Sosyal ve duygusal yapıtlarına karşı bakış açılarının geliştirilmesi, farklı sanat ürünlerine hoşgörü ile bakabilme anlayışını kazandırmak. (Artut, 2006:112-113)

2.1.3. Sanat Eğitiminin Sorunları

Sanat eğitiminin sorunlarının çeşitleri, boyutları ve öncelikleri ülkeden ülkeye farklılıklar gösterse de okulöncesi eğitimden, yüksek öğrenime kadar bütün dünyada benzerlikler gösterir. Sanat eğitimi etkileyen sorunlara neden olan faktörleri Artut yedi ana başlık altında sıralar. Bunlar

1. Toplumsal yapıdan kaynaklanan sorunlar.
2. Ekonomik yapıdan kaynaklanan sorunlar.
3. Çevresel yapıdan kaynaklanan sorunlar.
4. Kişisel yapıdan kaynaklanan sorunlar.

5. Denetim ve yönetsel yapıdan kaynaklanan sorunlar.
6. Ölçme ve değerlendirmeye yönelik sorunlar.

Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri toplumları doğal olarak toplumdaki bireylerin sanata bakış açısını da belirler. Ülkemizde “sanat” boş zamanları değerlendirme, bir beceri, fantezi ve süsleme düşüncesiyle geleneksel bir anlayış olarak algılanmıştır. Yüksek öğrenime geçişte uygulanan sınavların uygulanış şekilleri nedeniyle öğrenciler üzerindeki yoğun baskı ve ailelerin sanatı boş uğraş olarak görmeleride sanat eğitimi alanına yansıyan toplumsal sorunlardır.

Ülkenin mali programlarında ve eğitim sistemi içerisinde sanata yeterli ödeneğin ayrılmaması sanat eğitimi alanlarının donanım eksiklikleri ve halkın düşük gelirin getirdiği ekonomik sorunlarda sanat eğitimini yansıyan ekonomik olumsuzluklardır.

Sosyal çevre de galeri ve müzelerin yetersizliği ve belli bölgelerde toplanması, okul aile işbirliğinin yeterince sağlanamaması; kaynak yayınların yetersizliği, eğitim ortamlarında atölyelerin ve günümüz teknolojisine uygun yeterli donanımın eksikliğini çevresel yapıdan kaynaklanan sorunlar olarak gözlemlemekteyiz.

Kişisel yapıdan kaynaklanan sorunların başında eğiten ve eğitilenden kaynaklanan sorunlar gelmektedir. Eğitici olarak öğretmenin katı geleneksel tutumu, alan bilgisinin zayıflığı ve buna paralel olarak öğretim bilgisi, yöntem ve uygulama sorunları olarak gündeme gelir. Ayrıca bireyin içinde yetiştiği aileden getirdiği yaşantılarındaki etkileride göz ardı edilemez. Ülkemizde sanatçı denildiğinde şarkı söyleyen kişinin geldiği genel bir izlenim vardır. Çoğu öğrenci bir sanat galerisini ya da müzeyi ziyaret etmeden hatta kırsal çevrede eline kalem kağıt almadan okula başlamaktadır.

Denetim ve yönetsel yapıdan kaynaklanan sorunlara gelince doğal olarak yeterli sanat eğitimi almayan kişilerin sanat eğitimine yaklaşımında doğal olarak yeterli olmayacaktır. Ülkemizde özellikle yukarıda da belirttiğimiz gibi sadece boş zamanları zevkli hale getirmek olarak algılanan sanat çalışmalarına yaklaşım hemen ülkenin her kademesindeki yöneticiler tarafından yeterince önemsenmemektedir. Böyle olunca bireylerin sanatı tanıma ve anlaması adına yapılabilecek etkinliklerde yeterli kaynak ve fiziksel ortam sağlanamamaktadır. Ayrıca son birkaç yıl da yeni yeni müfredatla ilgili

yenilenme çabalarına girilmiştir. Bunun yansımaları da ancak zaman içinde görülecektir.

Ölçme ve değerlendirmeye yönelik sorunlarda ise özellikle alan bilgisi yetersiz eğitimcilerin öğrencilere değerlendirme konusunda olumsuz yargılarda bulunmaları, ayrıca sanat eğitiminin ilköğretim okullarında dördüncü sınıftan itibaren branş öğretmenleri tarafından verilmeye başlaması ki bu sınıfa kadar sınıf öğretmenlerinin bu dersleri programı yetiştirmek adına başka derslere kaydırmaları ya da amaca uygun vermediklerini görürüz. Hatta anaokulu eğitimi sırasında sanat eğitimi alanında eksik ve yanlış yaklaşımların sonuçları düzeltilmesi zor problemlere yol açmaktadır.

Ülkelerin siyasi yapılarının istikrarsızlığı, değişkenliği eğitim sistemini de dolaylı olarak olumsuz olarak etkiler. Özellikle ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerde siyasi iktidarların eğitim ve sanatı kendi lehlerine kullanma çabaları ile sürekli köklü değişikliklerin yapıldığı eğitim sisteminde öğrenciler kadar eğitimcilerin de kafası karışmaktadır. Eğitim alanı tabi ki sürekli değişim ve yeniliklerin yaşandığı bir alandır ama ülkelerin eğitim politikalarında kalıcı temel kurallarının olması eğitimin bireye sağlayacağı yararlar açısından önemlidir.

Yirmibirinci yüzyılın başında ilk ve ortaöğretim kurumlarında halen uygulamada olan resim ve müzik derslerinin haftada bir ders saati olarak programlarda yer alması ile bu derslerin amaçlarını yerine getirmesi düşünülemez.

Öncelikle yukarıda genel hatlarıyla belirlenen sorunların kaynaklarına inilerek sorunlara geniş bir perspektif içinde, günümüzün sanat eğitimi bilimi ile yaklaşılarak, akılcı bütüncül bir çözüm aramak gerekir. Buna göre bir dizi çözüm önerisi sıralanabilir (Artut,2006:135-136).

1. Sanat eğitimi müfredat programları en geç üç yılda bir güncelleştirilmeli, öğretim programlarında öğrencilere sanatsal farklı seçeneklerin oluşturulmasına olanak sağlayıcı koşullar oluşturulmalıdır.
2. Sanat eğitimcileri uygulamalı ve kuramsal olmak üzere ciddi bir şekilde hizmet içi eğitim kurslarından geçirilmeli, üniversitelerle ilişkilerinde süreklilik sağlanmalıdır.

3. Üniversitelerin ilgili bölümlerinden yararlanılarak en az iki yılda bir sanat eğitimi denetçilerinin hizmet içi eğitim kurslarına katılmaları sağlanmalıdır.
4. Sanat öğretimine olanak sağlayan mali(fiziksel donanım) koşulları sağlanmalıdır.
5. Özellikle ilköğretimde ailelere, velilere “özel yetenek” kavramı tanıtılmalı, bilgilendirilmeli, sanata ilişkin kuşku ve ön yargıların giderilmesi için programlar geliştirilmeli. (Konferans, seminer, panel v.b. düzenlenmeli). Konuya ilişkin eğitici, bilgilendirici, yazılı, görsel materyaller hazırlanmalıdır.
6. Sanat eğitimi; salt kişisel becerilere, ustalığa dayalı, hoş ve boş zamanların geçirildiği, değerlendirildiği bir alan olarak asla düşünülmemelidir.
7. Hedeflerin saptanmasında çağdaş, teknolojik ve bilimsel gelişmelerin gerekleri göz ardı edilmemelidir.
8. İletişim ve uluslararası ilişkiler alanındaki hızla değişim ve gelişmeler eğitimin niteliğini, dolayısıyla araç gereçlerin, uygulanan yöntem ve tekniklerin belirlenen hedeflere uygun gelişmeler doğrultusunda düzenlenmelerini zorunlu kılmaktadır.

2.1.4. Sanat Eğitiminde Temel Yöntemler

Eğitimde yöntem kavramı ele alındığında öğrencilere yeni davranışları kazandırma işleminin nasıl gerçekleşeceği konusu karşımıza çıkmaktadır. Eğitim hedeflerinin gerçekleşmesi uygun bir yöntemin seçilmesiyle sağlanabilir. Bu nedenle her ders için tek bir yöntem değil, çok farklı yöntemlerin kullanılması söz konusu olmaktadır. Öğretmenleri yöntem konusunda seçici olabilmesi onların çok farklı yöntemleri tanımaları ve kullanabilmeleri ile olanaklıdır (Artut,2006:123-124)

Sanat eğitimi söz konusu olduğunda genel öğretim yöntemleri içinden; gösterme, soru-yanıt, anlatma, usta-çırak ilişkisi, yaparak yaşayarak öğrenme gibi bilinen yöntemlerin salt bir ya da birkaçı seçilip uygulanmaz. Kimi zaman bu yöntemlerin yanında ya da çok dışında bir yol da sanat eğitiminde izlenebilir.

Sanatın öğretiminde geniş kitlelerin kabul ettiği tek ve doğru bir yöntemden söz etmek olanaksızdır. Öğretmen duruma göre yöntemini yine kendi deneylerine, araştırmalarına, gözlemlerine ve en önemlisi sanat eğitiminin kendi doğrularına göre seçebilir (Kırıçoğlu,1991:146).

Günümüzde hızla değişen dünya gibi eğitim yöntemleride hızla gelişmekte ve daha çok bireylerin eğitilmesine doğru bir yönelim görülmektedir. Artık öğrenmenin bilgilenme değil bilgi üretme işi olduğu kabul görmeye başlamış, okulun bilgi aktarma rolüde değişmiştir. Bu bağlamda bireyin psiko-sosyal gelişimine dayalı öğrenme süreçlerinin planlanması ön plana çıkmıştır.

Literatür tarandığında eğitim yöntemlerinin “geleneksel” ve çağdaş” olarak üzere iki grupta ele alındığı gözlenir. Aslında geleneksel öğretim yönteminde bütün faaliyetler “öğretmenin merkezde” olduğu görüşüne göre biçimlendirilmiştir (Gel,1997:124).

Öğretmen aktif, öğrenci ise pasif alıcı durumdadır ve bütün roller öğretmen merkezlidir. Çağdaş yöntemlerde ise tam tersi bir durum söz konusu olup, öğretmen yönlendirici durumundadır. Çocuk ise merkeze alınmıştır. Çocuğun bedensel ve ruhsal gelişme özellikleri incelenir ve eğitim-öğretim süreçleri içerisinde elde edilen bilgiler ve bunlardan çıkarılan sonuçlar önem taşır. Ancak etkin olan çocuktur. Hiçbir şekilde çocuğun çalışmasına dışardan müdahale edilemez (Gel,1997:124) .

Öğretim strateji, yöntem ve teknikleri, bir programın hedeflerinin gerçekleştirilmesinde etken olan öğretim düzeni ile ilgili tanımlardır. Yöntem; bir konu alanının öğretiminde, öğretimin istenen, hedeflenen sonuca ulaşmasında izlenecek yoldur. Yine yöntem “Ne öğretiyorum?” ve “Ne öğreniyorlar?” soruları arasında yer alan “Nasıl öğretiyorum” sorusuna yanıt arar (Kırıçoğlu,1991:99-100).

Strateji bir öğretim sürecinde yön belirleyicidir. Eğitim bilimciler, öğretim süreci içinde, öğretim stratejisini kavrayıcı bir tanım olarak en üste yerleştirirler. Bu bağlamda “öğretim stratejisi” bir derste öğrenciye kazandırılmak istenen davranışlara ulaşılması için yöntem ,teknik ve araç-gereçlerin seçilmesine olanak tanıyan genel bir tanımdır.

Yöntem öğretim sürecinde öğrenciye kazandırılmak istenen davranışların oluşması için izlenen yol, öğretim tekniği ise bir yöntemin uygulanmasında yardımcı çeşitli öğretim biçimleridir.

Eğitimbilimciler öğretim stratejilerini üç grupta toplarlar: Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim ve araştırma yoluyla öğretim. Sunuş yoluyla öğretim, bilginin aktarılması, kavramın, ilke ve genellemelerin açıklanmasında kullanılır. Buluş yoluyla öğretim, öğrenciyi etkinliğe dayalı güdüleyici bir yaklaşımdır. Araştırma yolu ile öğretim ise, tümüyle öğrencilerin araştırma ve inceleme yapmalarına ağırlık veren bir yaklaşımdır (Demirel, 2004:151).

Buluş yolu ile öğretim sanat eğitiminde niteliksel sorun çözme ile ilgili stratejileri içerir. Araştırma yolu ile öğretim bir anlamda sorun çözmenin ön hazırlığıdır. Bu nedenle bu iki öğretim stratejisi sanat eğitiminde birbiri içinde yer alır (Kırıçoğlu, 1991:99-100).

Yöntem ve teknikler, sınıf ortamında her duruma uyarlanabilen kalıplar değildir. Özellikle konu alanı, sanat gibi farklı yapılanmış bir alan olursa, hazırda önerilen yöntem ve tekniklerin kimilerinin de alanın özelliklerine göre süreç içinde değişime uğraması ya da alana özgü farklı yöntem ve tekniklerin bulunup öğretimde uygulanması doğaldır. Bu nedenle sanat öğretiminde, sanatçılar, sanat öğretmenleri kadar yöntem ve öğretim tekniklerinden söz edilebilir. Öğretiminde sıkıntıya düştükleri bir konuda sanatçıların yaratıcı süreçlerini izlemek kendilerine yöntem konusunda ipuçları sunabilecektir. Ancak, sanatın, bütün farklı özelliklerine karşın, sınıf ortamında bir dizge içinde öğretilmesi zorunlu ve gereklidir. Bu nedenle, kimi denenmiş ve uygunluğu kanıtlanmış ve kimide sanatçıların uygulamalarından örnek alınmış yöntemler ortama, çalışma koşullarına, öğrenci yapısına göre uygulanabilmelidir.

Sanatçı kadar yöntemlerin varlığından söz etmek öğretimde çeşitlilik ve kolaylık olarak görülse de, bu kadar çeşitlilik öğreticiyi sıkıntıya sokabilir, öğretimin bütünlüğünü ve sürekliliğini engelleyebilir (Kırıçoğlu, 1991: 99-100).

Sonuçta, yöntemler ve teknikler hazır reçeteler değildir; ancak uygulamalar kurlsız, ilkesiz ve yöntemsiz de değildir. Başka bir deyişle nasıl özgürlük yaratıcılığın her koşulda tek anahtarı değilse, yöntemsizlik de bir yöntem değildir.

Sanat eğitiminde uygulanabilecek kimi denenmiş yöntemlere kısaca değinmek gerekirse bunları aşağıdaki başlıklar altında toplayabiliriz.

- Anlatım Yöntemi
- Soru-Yanıt Yöntemi
- Etkileşimli (interactive)soru-yanıt yöntemi
- Sorun çözme yöntemi
- Gösterme yöntemi
- Oyunlaştırma yöntemi
- Gözlem ve inceleme yöntemi
- İşbirliğine dayalı (birlikte) öğrenme yöntemi

Öğretim teknikleri, yöntemlerin uygulanmasında yardımcı olan, öğretimi kolaylaştırıcı yollar olarak tanımlanabilir.Bir anlamda öğretim teknikleri ,öğretimin verimli geçmesini sağlayan araçlardır.Yöntemler gibi, öğretim teknikleri de sanatçılar, sanat öğretmenleri kadar çok ve çeşitlidir.Bu çeşitlilik konuların özelliklerine göre daha da artar.

Bu tekniklerden yaygın olarak uygulananlar aşağıdaki gibi sıralanabilir.

1. Çalışma yaprakları hazırlama,
2. Soru sorma ve soru yaprakları hazırlama,
3. Oyun tasarlama,
4. Öyküleştirme,
5. Kavram haritası hazırlama,
6. Konuk sanatçı çağırma,
7. Tartışma,
8. Beyin fırtınası.

Bütün bunlara ek olarak öğretmen, sanatçıların yaratıcı davranışlarından esinlenerek yeni öğretim teknikleri geliştirebilir(Kırıçoğlu, 1991:111-112)

Görsel sanatlar eğitiminde yöntemler, daha çok çeşitlendirilebilir ve genişletilebilir.Ayrıca öğretim yöntem ve teknikleri her zaman ve her koşulda aynı etkiyi göstermeyebilir.Yöntemlerden istenen sonucun alınabilmesinin, öğrenci, öğretmen, ortam gibi pek çok etmene bağlı olduğu unutulmamalıdır.

Günümüzde bilinen ya da uygulanmasında yarar görülen yöntemler yanında sanat öğretiminde daha pek çok öğretim yolları ve teknikleri denenmektedir.Bir ders ya da çalışma süreci içinde bir yöntem tek başına uygulanmayabilir.Çalışmanın özelliğine göre birden çok yöntem bir arada uygulanabilir.Örneğin, bir yapıt inceleme, sunum ile başlayıp oyunlaştırma ile sürer ve soru-yanıtla son bulabilir.

MEB.'in yayınladığı 2008 tarihli klavuz kitapta görsel sanatlar dersi için belirlenen öğretim yöntem ve teknikler şunlardır.

1. Soru-Cevap
2. Drama
3. Tartışma
4. Anlatım
5. Beyin Fırtınası
6. Gezi-Gözlem
7. Grup Çalışması
8. Gösteri (Demonstrasyon)
9. Araştırma
10. Gösterip Yaptırma
11. Benzetme
12. Eğitici Oyunlar
13. Görüşme
14. Proje
15. Örnek Olay İncelemesi

2.1.5. Sanat Eğitiminde Görsel Sanatların Yeri Ve Önemi

Sanat eğitiminin arka planında geleneksel güzel sanatlar, uygulamalı sanatlar ile yerli ve çağdaş halk sanatlarını görmek mümkündür. Temel bir sanat anlayışı edinmek için kişisel süslerin ortaya çıktığı geçmiş zamanlara, hatta mağara çağı resimlerinin öncesine kadar gidilebilir. Böylece kap kacakların icadı olarak insanoğlunun ilk başarılarından birinin önemi de anlaşılabilir. Bu ilk ustalar, sonunda bu süslemelerin bir anlamının olabileceğini ve bu işaretlerin bazı düşünceleri temsil edebileceğini keşfetmişlerdir. Onlar sözü edilen sembollerin sadece korkuları, hülyaları ve fantezileri değil, aynı zamanda diğer insanlar ile kendi düşünceleri arasında bir iletişimi ifade edebileceğini öğrenmişlerdir. Sanat faydacıl işlevlerinin ötesine gidince ve dikkatler fayda kadar görünüme odaklanınca “estetik tepki” bilgisi ortaya çıkmıştır.

Sanatın doğasıyla ilgilenen eğitimciler, farklı kültürlerden görsel sanatları incelemeyi düşünme zorunluluğunun önemini bilmektedirler. İnsan olmanın gereği, varlık ifadesi ve toplumsal yaşamın en önemli boyut ve öğelerden biri olan sanat, eğitim boyutu ile de insanın ayrılmaz bir parçasıdır (Alakuş, 2005:21)

Görsel sanatlar eğitimi, gerek okul öncesinden üniversite düzeyine kadar uygulanan örgün; gerekse boş zamanları değerlendirme, bir hobi alanı olarak yaygın biçimiyle müzelerde, özel ve devlet sanat galerilerinde, beşikten mezara ya da ömür boyu sürebilecek niteliğiyle geçen yüzyılın olduğu gibi, bilgi ve iletişim çağı olarak nitelenen yirmi birinci yüzyılında en önemli eğitim alanlarından biri olmaya devam edecektir.

Ülkemizde özellikle görsel sanatlar eğitiminin adlandırılması ile ilgili sorunlar yaşanmaktadır (Özsoy,2003; Kırıoğlu, 2009). Resim, heykel, grafik gibi iki ve üç boyutlu görsel sanatlarla; tekstil, grafik, takı gibi tasarım alanlarının eğitimi ve öğretiminde adlandırma sorunuyla karşılaşırız. Çünkü bu güzel sanatların ve tasarımın çeşitli dallarını birleştirerek verilen eğitim, okul izlencelerinde; resim dersi, resim-iş dersi, işbilgisi, görsel sanatlar eğitimi ve bugün tam olarak yerleşmese de görsel sanatlar ve kültür eğitimi gibi adlar ile yer almıştır (Kırıoğlu, 2009:17)

Görsel sanatların içeriğinin ve doğasının gelişmesi ile bu alana; çizim, resim, heykel, baskı resmin yanı sıra fotoğrafçılık, video ve bilgisayar gibi teknolojinin yansımaları olan yeni ürünler de eklenmiştir. Bu ürünler arasında yer alan mimari (iç-dış

mekan) tasarımlar, tekstil, seramik, moda tasarımları, çiçek düzenleme ve diğer farklı uygulamalarla sanat artık günlük hayatın içine girmiştir. Ayrıca popüler sanat olarak da tanımlanabilen afişler, çizgi romanlar, dövme şekilleri, çizgi filmler, grafitiler vb. diğer sanat eserleriyle birlikte çevremizi kaplayan görsel sanatların içinde yer almaktadır.

Bu durumda geleceğin toplum yapısının oluşturulmasında önmeli bir rol de görsel sanatlar eğitimi derslerine düşmektedir. Günümüzde, yaşadığı hayatın güzelliklerini ve kalitesini hissettirecek olan duygular, bilgiler bireye öğretilmesi gereken konular arasındadır (Yılmaz, 2009:14).

Tarih boyunca, içinde sanattan izler taşımayan bir uygarlığa rastlanmamıştır. Bu demektir ki ya her uygarlık sanatıyla tarihte bir parça yer almıştır ya da bir çok uygarlık sanata uzak kaldığı için tarih kitaplarında kendinden söz ettirememiştir. Bir çok uygarlığın hayatında sanata evrensel değer verilmiştir. Bu insanlık kültürünün önemli bir yönüdür. Sanat insanlığın mirasını ve kültürel yönünü iletir. Bu kültürel mirası kuşaktan kuşağa aktarmak, haber vermek de okulların görevidir. (Özsoy, 2003:48; Ayaydın, 2009:65)

Görsel sanatlar eğitimi çağdaş toplumda yetişen fertlerin her alanda her alanda yaratıcı olmasını sağlayan etkinlikler içerir. Bu eğitim hem yetenekli az sayıda öğrenci için, hem de sınıf dışında sanat yapamayan öğrenciler için öğrenme fırsatı hazırlar. Herkes sanatçı olmayacaktır, buna imkan ve gerek de yoktur. Ama herkes – sanatçı dahil- sanat izleyicisidir, alıcısıdır ve bu sonuç kaçınılmazdır. Nitelikli bir görsel sanatlar eğitimi programı, fikir ve duygularını birkaç şekilde ifade edecek öğrencilere rehberlik eder. Öğrencilerin soyut düşünce ve duygularını ifade etmeleri için hem sözel hem de sözel olmayan yöntemleri öğretir. Öğrenciler yaratıcı zekalarına güvenmeyi, hem de bazı problemlerin birçok farklı çözümü olduğunu öğrenirler. Bu nitelik öğrencilere birden fazla doğru cevap olduğu durumlarda, karar vermekten korkmamaları konusunda kendilerine güven verir (Ayaydın, 2009 : 65).

Sanat eğitiminin zihinsel bir aktivite olduğu kabul edildiğine göre halen bazı okullarda uygulanmakta olan boş zamanları değerlendiren bir ders konumundan da kurtulması gerekmektedir. Bu bağlamda dünyada hissedilen ve ihtiyaç duyulan bazı gerçeklerden, düşünme, görme, algılama, duygu ve uygulamayı da kapsayan “çok alanlı sanat eğitimi” (ÇASEY) anlayışı ortaya çıkmıştır (Gökay, 2005:75-76)

Okulda verilen sanat eğitiminin okul sonrasında da insanın yaşamının bir parçası olarak bir ömür boyu kalıcı olması, etkisini sürdürmesi beklenir. Bu nedenle okulda öğrenmenin anahtar kavramı, “öğrenmeyi öğrenmek”tir. Görsel sanatlar eğitimi ve öğretiminin amacı budur (Kırıçoğlu, 2009:174).

2.2. İLKÖĞRETİM OKULLARINDA SANAT EĞİTİMİ

2.2.1. Görsel Sanatlar Dersinin Genel Amaçları

İlköğretim okullarında sanat eğitiminin işlevi ve işlenişine geçmeden önce Türk Milli eğitiminin Genel amaçlarına göz atmakta fayda vardır.

1739 Sayılı Milli Eğitim temel Kanunu’na Göre Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları:

Madde 2-Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini

1.Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasa’da ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasa’nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek,

2.Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip; insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek,

3.İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak,

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve

kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı seçkin bir ortağı yapmaktır.

Görsel sanatlar dersinin amaçları bireysel ve toplumsal, algısal, estetik ve teknik amaçlar olarak gruplanabilir. (Yıldırım-Pekşekersoy,2008:10-11)

2.2.1.1. Bireysel ve Toplumsal Amaçlar

- 1.Öğrenciye yaşamı ve doğayı gözlemleme duyarlılığı kazandırmak,
2. Öğrenciye seçme, ayıklama, birleştirme, yeniden organize etme becerileri kazandırmak; analiz ve sentez yeteneği ile eleştirel bakış açısını geliştirmek,
3. Öğrencinin yeteneklerini fark etmesini, kendine güven duygusu kazanmasını ve kendini geliştirmesini sağlamak,
- 4.Öğrencinin görsel biçimlendirme çalışmaları ile kendini ifade etmesini sağlamak,
5. Öğrencinin ilgisini, bu alandaki çeşitli kaynaklarla besleyebilmek (müze, galeri, tarihi eser vb.) ve bu yolla geçmişine sahip çıkma ve yapılandırma bilinci kazandırmak,
6. Öğrencinin her alanda kullanabileceği yaratıcı davranışlar geliştirmesini sağlamak,
7. Öğrencinin ulusal ve evrensel sanat eserlerini ve sanatçılarını tanımasını sağlamak,
8. Ulusal ve evrensel değerleri tanıyabilme ve anlayabilme bilincini kazandırmak,
9. Geçmişten günümüze miras kalan sanat eserlerinden haz alam ve onur duyma hassasiyeti kazandırmak,
10. İş birliği yapma, paylaşma, sorumluluk alma, kendine saygı duyduğu kadar başkalarına da saygı duyma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak,

11. Öğrencinin ruh sağlığını koruma, iç duyma dünyasını anlatma ve bedenine saygı duyma bilinci geliştirmesi sağlamak,

12. Öğrenciye aklını, duygularını, zevklerini sorgulama bilinci kazandırmaktır.

2.2.1.2. Algısal Amaçlar

1. Öğrencinin algı birikimini ve hayal gücünü geliştirmek,

2. Öğrencinin görsel algı ve birikimlerini sanatsal anlatımlara dönüştürebilmesine imkân tanımak,

3. Birikimlerini başka alanlarda kullanabilme becerisini geliştirmek,

4. Bilgi ve birikimini sanatsal uygulamaya dönüştürme yeteneği kazandırmak,

5. Yeni durumlar karşısında özgün çözümler geliştirme becerisi kazandırmaktır.

2.2.1.3. Estetik Amaçlar

1. Öğrencinin, sanatın ve sanat eserlerinin her zaman önemsenecek birer değer olduğunu kavramasını sağlamak,

2. Geçmişten günümüze miras kalan sanat eserlerinden ve doğadan haz alma, onlarla gurur duyma biçimi haline getirebilme yeterliliği kazandırmak,

3. Öğrenciye görsel sanatlar sevgisi ve bu sevgiyi hayatının her alanına yansıtabilme, bunu davranış biçimi haline getirebilme yeterliliği kazandırmak,

4. Öğrenciye, doğadan seçtiği veya insan eli üretilen nesneleri estetik birikimini kullanarak değerlendirme bilinci kazandırmak,

5. Öğrenciye kendini ifade edebilmede estetik değerlerden yararlanma yeteneği kazandırmaktır.

2.2.1.4. Teknik Amaçlar

1. Öğrenciye her türlü araç-gereci kullanarak görsel anlatım diline dönüştürme isteği ve kullanma becerisi kazandırarak öğrencinin kendini geliştirmesine imkân tanımak,

2.Öğrenciye değişik tekniklerle elde edilen sonuçların etkilerini sezdirebilmek ve öğrencinin farklılıklardan zevk alabilmesini sağlamak,

3. Öğrenciyi farklı tekniklerin getireceği anlatım zenginliğinin farkına vardırabilmek,

4. Kullandığı tekniklerin dışında yeni teknikler arama isteği ve cesareti kazandırmak,

5. Öğrenciye, amacına uygun malzemeyi seçme, malzemedan anlam çıkarma becerisi kazandırmak,

6. Öğrenciye kendini ifade etme sürecinde çıkacak sorunlara teknik çözümler üretebilme becerisi ve güveni kazandırmaktır.

2.2.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin Genel İlkeleri

İlköğretimde uygulanacak görsel sanatlar eğitiminde belirlenen amaçlara ulaşılması için bazı temel ilkelerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bunlar aşağıda sunulmuştur.

1. Her çocuk yaratıcıdır.
2. Her çocuk farklı algı, bilgi, sezgi, duygu dünyası ve geçmiş hayat tecrübesine sahiptir. Uygulamalarda bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulur.
3. Uygulamalarda, görsel sanat alanlarına yönelik iki ve üç boyutlu çalışmalar ile çoklu ortam çalışmalarına yer verilir.
4. Görsel sanatlar dersi, diğer disiplinlerle birlikte eğitim amaçlarındaki bütünlüğü kurmaya veya bireyin kendini gerçekleştirmesine katkıda bulunur.
5. Dersin işlenişi, ilgi çekici hale getirilen öğrenme- öğretme yöntem ve teknikleriyle zenginleştirilir.
6. Görsel sanatlar dersi çocuğu temel alır. Öğrenme-öğretme süreci, çocuğun kendine özgü algılama ve anlamlandırma evreni içinde, gelişim basamaklarına göre düzenlenir.
7. Değerlendirmede öğretmen, her çocuğun gelişim sürecini, bireysel farklılıklarını, öğrenme- öğretme sürecine katılımını ve sınıf içi performansını göz önünde bulundurur.

Yukarıda görsel sanatlar dersinin amaçları ve ilkeleri belirlenmiş olmakla birlikte bunların eğitim sistemi içinde okullarımıza ne kadar yansıdığı tartışmalıdır. İlk olarak bu amaçların gerçekleşebilmesi için yeterli fiziksel ortamın hala bir çok okulumuzda sağlanamamış olduğu bir gerçektir. Bunun yanında velilerin derse yaklaşımı, öğrencilerin sınav kaygıları, ders saatinin kısalığı programın amacına ulaşması önündeki ciddi engellerdir.

2.3. İŞBİRLİKLİ (KUBAŞIK) ÖĞRENME YÖNTEMİ

Bilindiği üzere, yirminci yüzyılın başından itibaren eğitimde egemen olan öğrenme teorisi davranışçı kuramdır. Davranışçı ekolünün klasik koşullanma ve edimsel koşullanma gibi öğretim formları temelde aynı ortak görüşü paylaşırlar; öğrenme, bireyin çevresinde kendisine sunulan çeşitli uyarıcılara tepki göstermesi sonucunda oluşur. Bu uyarıcı-tepki ilişkisinde, öğrenen, çevresindeki uyarıcılara pasif bir karşılık verici konumundadır. Yani, bireyin fiziksel eylemde bulunduğu ve bunun sonucunda da öğrendiği her şey, onun çevresinde kendisine başkaları tarafından sunulanlarla sınırlıdır.

Davranışçı ekolün etkisiyle gerçekleştirilen araştırmalar, genellikle direkt “öğretim yöntemi” nin eğitimde uygulanabilirliği üzerinde odaklanmıştır. Ancak direkt öğretim yönteminin bazı dezavantajları veya sınırlılıkları söz konusudur. Örneğin, direkt öğretim, ancak öğrencilerin birtakım kesin bilgileri ve çok iyi tanımlanmış becerileri kazanmaları ve kendilerinden istenildiğinde bu bilgileri ve becerileri aynen tekrar etmeleri amaçlandığı durumlarda başarılıdır. Dolayısıyla, direkt öğretim, matematikteki toplama, çıkarma, çarpma ve bölme gibi işlemlerin öğretilmesinde etkili olabilir. Diğer yandan öğretimin amacı öğrencilere anlamayı, düşünmeyi, üretmeyi ve ya problem çözmeyi öğretmek olduğunda, direkt öğretim sınırlı bir değere sahiptir. Ve günümüz toplumlarının, sadece birtakım temel bilgi ve becerileri kazanmış insanların yanında, düşünebilen, bilgiyi uygulayabilen, üretebilen ve problem çözebilen bireylere daha çok gereksinimleri olduğu gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, öğretmenin sınıfta direkt öğretimden farklı öğretim yaklaşımlarını da uygulaması gerekmektedir.

Davranışçıların bireyin uyarıcı ve tepki arasında meydana gelen zihinsel süreçleri önemsemediklerini veya görmezden geldiklerini görürüz. Gerçekte, insan çevresindeki uyarıcılara körü körüne tepki göstermez. Çünkü insanın idrak etme, sezme,

düşünme ve karar verme gibi birtakım zihinsel becerileri ve süreçleri de söz konusudur. Dolayısıyla, insan, çevresinde tepki göstereceği uyarıcıyı seçebilir ve bu uyarıcıya kendisince anlamlı bulduğu bir tepki gösterebilir. Bu açıdan bakıldığında, yapısalcı kuram, davranışçıların öne sürdüğü “uyarıcı-tepki-pekiştireç” ilişkisini “uyarıcı-zihin-tepki” olarak yeniden formüle etmişlerdir denilebilir.

Yapısalcı kuram, öğrencilere birtakım temel bilgi ve becerilerin kazandırılması gerektiği görüşünü inkâr etmez, fakat eğitimde bireylerin daha çok düşünmeyi, anlamayı, kendi öğrenmelerinden sorumlu olmayı ve kendi davranışlarını kontrol etmeyi öğrenmeleri gerektiğini vurgular.

Buradan öğrenmenin doğası ve bilginin yapısı hakkında genel olarak iki türlü değerler veya görüşler söz konusu olduğu sonucuna varırız. Birinci görüş, öğrencileri öğrenme sürecinde pasif ve bilgiyi de belli bir konu ile ilgili öğrencilere aktarılması gereken bir birikim olarak algılar. Pasif öğrenci tiplmesinde, öğrenciyi yönlendirme, motive etme ve öğrenme çevresini ve davranışlarını kontrol etme gibi öğretmen görevleri ön plana çıkar. Bu görüşe göre, bilgi, belli bir alandaki belli uzmanların bilgi birikimlerinin öğrencilere olduğu gibi aktarılması ile kazanılır. İkinci görüş ise, öğrencileri öğrenme sürecinde aktif ve bilgiyi de öznel olarak algılar. Bu görüşe göre, öğrenciler özerktir, kendi kendilerine karar verebilirler, öğrenmek için isteklidirler ve davranışları ile ilgili sorumluluğu üstlenirler. Dolayısıyla, bilgi, öğrenciler tarafından inşa edilir. Sonuç olarak, öğrenci ve bilginin doğasına ilişkin yukarıdaki iki farklı görüşün hangisinin benimsendiğine bağlı olarak, eğitimde iki farklı öğretmen tipi de ortaya çıkacaktır.(Saban, 2004: 161-180)

İşbirlikli öğrenme konusunda yapılan araştırmaların ve yayınların çokluğu, etkinliklere katılanların çokluğu bize konunun yoğun bir ilgi gördüğünü göstermektedir.Bu ilginin nedenlerini Açıkgöz (2007) şöyle sıralar.

1. İşbirlikli öğrenmenin bilişsel öğrenme ürünleri ve süreçleri üzerinde diğer yöntemlere göre daha olumlu etkileri vardır.
2. İşbirlikli öğrenmenin güdü, kaygı, tutum vb. duyuşsal özellikler üzerinde olumlu etkileri vardır.
3. İşbirlikli öğrenme, olumlu bir öğrenme çevresinin yaratılmasını sağlamaktadır.

4. İşbirlikli öğrenme, liderlik, paylaşma, eleştirme vb. destekleyici öğrenme ürünlerinin oluşmasına elverişli bir ortam yaratmaktadır.
5. İşbirlikli öğrenmenin uygulanması, özel düzenlemeler ve harcamalar gerektirmez.
6. İşbirlikli öğrenme, öğretimin bireyselleştirilmesini kolaylaştırmaktadır.

2.3.1. İşbirlikli Öğrenme Nedir?

İşbirliği belirlenen ortak amaca varmak için birlikte çalışmadır. İşbirlikli öğrenme, öğrencilerin ortak bir hedef doğrultusunda küçük gruplar halinde birbirinin öğrenmesine yardım ederek çalışmalarıdır. Bu çalışmada öğretmenler, sınıf içi öğrenme ortamını organize eder konumdadır. Klasik küme çalışmasına benzese de her grup çalışması işbirlikli öğrenme değildir. İşbirlikli öğrenmeyi grup çalışmasından farklı kılan yön, öğrencilerin hem kendilerinin hemde arkadaşlarının kapasitelerini sonuna kadar geliştirmeye çalışmalarıdır.

Bir grup çalışmasının işbirlikli öğrenme olabilmesi için gruptaki öğrencilerden beklenen, hem kendilerinin hem de diğerlerinin öğrenmesini en üst düzeye çıkarmaya çalışmalarıdır. Sonuçta elde edilen başarı tek tek bireylerin katkısıyla elde edilmiş grup başarısıdır. Öğrenciler, yaparak ve yaşayarak öğrenim sürecine katılırlar. Bu tip eğitim süreçlerinin bireye katkısı yetişkinlikte herhangi bir şirket çalışanının "ben üzerime düşeni yaptım ama şirket zarar etti" yerine "ben ve arkadaşlarım çalışarak şirketi kar yapar duruma geçirdik" mantığıdır. Toplumumuzda önemli eksikliklerden olan takım ruhu ve takım çalışmasına yatkınlığı geliştirme konusunda çok önemli bir öğrenme kuramıdır.

İşbirlikli öğrenme;

-Birlikte Öğrenme

-Akademik çelişki

-Öğrenci takımları

-Birleştirme

-Buluş/Descubrimiento

-Birlikte soralım, birlikte öğrenelim gibi birçok teknik içerir.

İşbirliğine dayalı öğrenme eğitim alanında son zamanlarda ortaya çıkmış yeni bir yaklaşım değildir. İşbirliğine dayalı öğrenmenin tarihi oldukça eskidir. Çok eskiden beri öğretmenler öğrencilerinin grup projeleri, grup tartışmaları, grup çalışmaları ve akran

öğretiminde birlikte çalışmalarına izin vermişler ya da onları bu yönde desteklemişlerdir. Ancak bu yöntemler gelişigüzel yapılandırılmıştır. Bununla birlikte, 1970'lerden başlayarak bazı önemli gelişmeler bu eski tekniklerin yerini almaya, zamanla belirli işbirlikli öğrenme stratejileri çok çeşitli öğrenme ortamlarında geliştirilmeye ve uygulanmaya başlanmıştır. Çok sayıda araştırmanın ve öğretmen uygulamalarının bir sonucu olarak günümüzde her öğretimsel amaca yönelik (fen ve matematikten okuma-yazmaya temel becerilerden karmaşık problem çözmeye) her türlü içeriği her düzeydeki sınıfa öğretmek için etkili işbirlikli öğrenme yöntemleri geliştirilmiştir. Günümüzde işbirliğine dayalı öğrenme, öğretmenlerin sınıf ortamında farklı amaçları gerçekleştirmeleri için ara sıra kullandıkları bir etkinlik değildir. Giderek artan biçimde işbirliğine dayalı öğrenme öğretmenler tarafından öğrenme-öğretme sürecinde sınıfın düzenlenmesinin temel bir yolu olarak kullanılmaktadır. İşbirliğine dayalı öğrenmenin eğitim uygulamalarının içinde yer almasının birçok nedeni vardır:

1. Başarıyı artırma,
2. Üst düzey düşünme becerilerini geliştirme,
3. Özsaygıyı geliştirme,
4. Okula ve derse karşı olumlu tutum geliştirme,
5. Toplumsal beceriler kazandırma.

İşbirliğine dayalı öğrenme sürecinde öğrenciler, çoklu öğrenme ortamları içerisinde kendi öğrenmelerini yapılandırmaktadırlar. Bireysel farklılıklarına karşılık bulabilmektedir.

Eksikliklerini tamamlamakta, bildiklerini daha iyi pekiştirmekte, öğretirken öğrenmektedirler. Grup üyeleri ile tartışarak, problemleri çözerek, yeni çözümler ortaya koyarak, yanlışları saptayıp düzelterek üst düzey düşünme becerilerini geliştirmektedirler.

İşbirlikli sınıflarda, öğrenme süreci gerçekleşirken grup oluşturma, grupta söz alma, görüşünü açıklama, farklı roller üstlenip gereğini yapma, tartışma, karar alma, ödülü paylaşma vb. aşamalar boyunca öğrenenler birtakım toplumsal beceriler kazandırmaktadırlar. En başta işbirliği yapmayı öğrenmektedirler. Benzeşik olmayan (heterojen) gruplar içerisinde farklılıklardan yararlanmayı ve hoşgörü göstermeyi öğrenmektedirler. Sonuçta hem başkalarına hem kendilerine saygıları artmaktadır.

Başarı duygusunun yaşanması ve paylaşılması, sınıfta oluşan olumlu ortam, öğrenenlerin motivasyonunu yükseltmekte ve okula, derse, ortama ve öğrenmeye ilişkin olumlu tutumlar geliştirmelerine yol açmaktadır(Ekinci, 2007:93).

İşbirlikli öğrenme, yapılandırılmış grup çalışmasıdır. Çok çeşitli yöntemleri olmakla birlikte, temel bileşenleri ortaktır. Eğitim kuramları açısından, “yapısalcı anlayış”a uygun düşer. Öğrenci merkezli olan yapısalcı kurama göre öğrenci, bilgiyi hazır almak yerine, bilgiye ulaşmanın yollarını öğrenir. Bilgiyi belleğine dış dünyadan olduğu gibi transfer etmek yerine deneyimlerine ve dünya ile etkileşimlerine dayalı bir şekilde anlamlandırma ve yorumlama yaparak bilgiyi kendisi yapılandırır. Yapısalcı anlayışta, öğrenci istekleri ön plandadır. Öğrencilere, araç-gereçler ve öğrenme materyalleri ile öğrenmeye kendi istekleri doğrultusunda yön vermeleri için fırsat verilir. Bu yaklaşımda öğretmen yalnızca bir rehber, danışman konumundadır, aktif olan öğrencidir. Yapısalcı anlayışa uygun düşen işbirlikli öğrenme modelinde de öğretmen, grup içi diyalog ve işbirliğine rehberlik etmek ve gruplar arası işbirliğini düzenlemekle yükümlüdür. Bu bağlamda ifade etmek gerekirse, yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanan İlköğretim görsel sanatlar müfredatı kazanımları da hem bireysel hem de grup çalışmalarına yönelik etkinlikleri öngören bir yapı içermektedir. İşbirlikli öğrenme modelinin gerektirdiği (işbirliğine dayalı) beceriler öğrenilebilir.

Öğrenciler, gruplara ayrılır ayrılmaz işbirlikçi tutumu otomatik olarak kazanamazlar. Ancak bununla ilgili beceriler, kolayca öğretilir. Dolayısıyla grup çalışmalarının başlamasıyla beraber de bu beceriler öğrenilir. Bunlar, “grup oluşturma, görevi yerine getirme, grup çalışmalarını formüle etme ve olgunlaştırma” olarak özetlenebilir (Kurtuluş,2001:38). Bu becerilerin kazandırılması amacıyla öğrenciler, ne yapacaklarını anlayabilmek için başarılı grup çalışmasıyla ilgili gerekli becerilerden haberdar edilmeli, diğer bir deyişle grup çalışmalarının nasıl yapılacağı konusunda öğrencilere bilgi verilmelidir. Bu aşamada, öğretmen tarafından örnekler verilebilir.

Bir grup çalışmasının işbirlikli öğrenme olabilmesi için, grup üyelerinin diğerlerinin öğrenmelerinden sorumlu olmaları esastır. İşbirlikli öğrenme gruplarındaki öğrenciler,birbirleriyle etkileşerek ve birbirlerine yardım ederek ortak bir ürün için çalışırlar . Bu süreçte grup üyeleri arasında yaratıcı işbirliği esastır.

Grup çalışmasının temel ilkeleri şunlardır:

1. Grubun her üyesinin görüşü önemlidir.

2. Grubun her üyesi, gruba karşı sorumludur.
3. Çalışmaya ait kararların alınmasında ve sorunların çözümünde ortaklaşa davranılır.
4. Her üye ve her üyenin duygu ve düşünceleri değerlidir, grup üyeleri arasında karşılıklı saygı esastır.
5. Her eleştiri yapıcıdır.

2.3.2. İşbirlikli Öğrenme İlkeleri

İşbirliğine dayalı öğrenmenin amaca hizmet etmesi için belli ölçütlere dayalı olarak yürütülmesi gerekmektedir. Bu kavramsal ölçütler her türlü işbirlikli ilişkiyi tanımlamada kullanılır. Yalnızca bu koşullar altında işbirlikli çabaların yarışmacı ve bireysel çabalardan daha verimli olması beklenebilir (Ekinci, 2007:95).

İşbirliğine dayalı öğrenmeyi başarılı şekilde uygulayabilmenin beş temel ilkesi aşağıda verilmektedir:

1. Olumlu bağımlılık,
2. Yüz-yüze etkileşim,
3. Bireysel sorumluluk,
4. Sosyal beceriler,
5. Grup süreci.

2.3.2.1. Olumlu Bağlılık

Olumlu bağlılık işbirliğine dayalı öğrenmenin kalbini oluşturur. Olumlu bağlılık demek, bütün grup üyelerinin birbirlerine bağlı olması demektir. Etkili biçimde yapılandırılmış işbirlikli bir dersin ilk koşulu öğrencilerin birlikte ‘batacakları ya da çıkacaklarına’ inanmalarıdır. İşbirliğine dayalı öğrenme ortamlarında öğrencilerin iki sorumluluğu vardır:

1. Verilen konuyu öğrenmek ve
2. Verilen konuyu tüm grup üyelerinin öğrenmesini güvence altına almak.

Bir işbirliğine dayalı öğrenme durumunda, olumlu bağlılık başlıca beş şekilde yapılandırılabilir:

a.Pozitif amaç bağıllığı: Pozitif amaç bağıllığı, öğrencilerin, kendi öğrenme hedeflerine ulaşmalarının ancak ve ancak diğer grup üyelerinin de kendi öğrenme hedeflerine ulaşmaları ile mümkün olabileceğini kavramalarıdır. Öğrencilerin buna inanıp inanmadıklarından ve birbirlerinin öğrenmelerini ne kadar önemseyip önemsemediklerinden emin olmak için, öğretmenler, açık bir grup amacını yapılandırmalıdır.

b.Pozitif kaynak bağıllığı: Gruptaki her üye, gruba verilen ödevi, işi ya da görevi tamamlamak için gerekli olan kaynakların, bilgilerin veya materyallerin sadece bir bölümüne sahiptir. Dolayısıyla, grup amacına ulaşmak için, grup üyeleri bütün kaynakları bir merkezde toplamak zorundadır.

c. Pozitif görev bağıllığı: İlk önce, bir görev dağılımı listesi oluşturulur. Bu listeye göre, herhangi bir grup üyesinin kendisine düşen görevi yapabilmesi için kendinden bir önceki üyenin görevini tamamlaması gerekir.

d. Pozitif rol bağıllığı: Gruptaki her üye, grubun ortak amacına ulaşması veya verilen görevi tamamlaması için gerekli sorumlulukları belirten ve birbirleriyle ilişkili ya da birbirlerini tamamlayıcı rollere (örneğin, okuyucu, anlamayı kontrol edici, kayıt edici ve yazıcı, katılımı cesaretlendirici veya bilgiyi açıklayıcı gibi rollere) sahiptir.

e.Pozitif ödül bağıllığı: Her grup üyesi, grubun ortak amacına ulaşması durumunda aynı ödülü alır. Öğretmenler, bazen, grup ürünü için bir grup notu verirler ve amaç bağımlılığını desteklemek için de prim veya kar payı diyebileceğimiz bir ödülü eklerler (örneğin, eğer bütün grup üyeleri bir testte veya sınavda yer alan bütün soruların % 90 ve yukarısını doğru olarak yaparlarsa gruptaki herkes 10 prim puan alacak).

2.3.2.2. Yüz Yüze Etkileşim

Yüz yüze destekleyici etkileşim demek, öğrencilerin birbirlerinin başarılarını kolaylaştırması ve desteklemesi demektir. Sözlü olarak, bir problemin nasıl çözülebileceğini açıklamayı, öğrenilmekte olan kavramların doğasını tartışmayı veya birinin sahip olduğu bilgileri diğerlerine de öğretmeyi kapsar. Yüz yüze destekleyici etkileşim, bireylerde şu şekillerde sonuçlanır:

1. Birbirlerine etkili ve verimli yardım sağlamak,
2. Bilgi ve materyal gibi ihtiyaç duyulan kaynakları birbirleri arasında paylaşmak,
3. Bilgiyi etkili ve verimli bir şekilde işlemek,
4. Birbirlerinin performanslarını geliştirmek için geribildirim sağlamak,
5. Daha üst düzeyde karar verme ve düşünülen sorulara daha geniş bir bakış açısı sağlamak için birbirlerinin sonuçlarını ve muhakemelerini teşvik etmek,
6. Ortak amacı gerçekleştirmek için birbirlerini cesaretlendirmek,
7. Güvenilir ve güvene değer bir şekilde davranmak,
8. Ortak fayda için çabalamak.

2.3.2.3.Bireysel Sorumluluk

İşbirliğine dayalı öğrenmenin amacı, gruptaki her üyeyi her yönden güçlü bir birey yapmaktır. Bireysel sorumluluk demek, bütün grup üyelerinin, verilen ödevi veya görevi tamamlamada kimin daha çok yardıma, desteğe ve cesarete muhtaç olduğunu bilmelerini ve emek vermeden başkalarının çabalarından ve çalışmalarından geçinemeyeceğini farkında olması demektir. Bireysel sorumluluk, bütün bireylerin işbirlikçi öğrenmeden faydalarını sağlayan bir “anahtar” görevini görür. Bireysel sorumluluğu yapılandırmanın en yaygın yolları şunlardır:

1. İşbirliğine dayalı öğrenme gruplarındaki üye sayısını küçük tutmak,
2. Her öğrenciye bireysel bir test uygulamak,
3. Grubun çalışmasını sözlü olarak sunmak için gruptan tesadüfi bir öğrenci seçmek,
4. Her grup üyesinin grup çalışmasına katkısını gözlemek ve gözlem sonuçlarını kaydetmek,
5. Her gruptaki bir öğrenciyi “kontrol edici” olarak görevlendirmek,
6. Öğrencilerden öğrendikleri şeyleri başka bir öğrenciye öğretmelerini istemek.

2.3.2.4.Grup Sürecinin Değerlendirilmesi

İşbirlikli öğrenmenin beşinci temel ögesi grup sürecidir. Etkili grup çalışması grupların ne kadar iyi işlediğine bağlıdır. Grup süreci; hangi grup eylemlerinin yararlı ya da yararsız olduğunu betimlemek, hangi eylemlerin sürdürülmesi ya da değiştirilmesi

konusunda karar vermek için grubun durumunu tanımlar. Grup sürecinin amacı; grup amaçlarının başarılması için işbirlikli çabalara katkıda bulunmada üyelerin etkililiğini belirleme ve geliştirmektir (Ekinci, 2007:97).

Etkili grup çalışması, grupların “süreç” üzerine yansıyor yansımadıklarına (yani ne kadar başarılı bir şekilde ilerleyip ilerlemediklerini tespit etmelerine) bağlıdır. Bu çeşit “süreç” değerlendirmeleri ise,

1. Öğrencilerin üyeler arasındaki iyi çalışma ilişkilerini korumalarını ve sürdürmelerini sağlar,
2. Öğrencilerin işbirlikçi öğrenme becerilerini geliştirmelerini sağlar,
3. Üyelerin kendi bireysel katkılarına yönelik gruptan geribildirim almalarını garantiler,
4. Öğrencilerin gerçekleştirmekte oldukları bilişsel öğrenme üzerinde düşünmelerini sağlar,
5. Grupların başarılarını kutlamak ve üyelerin pozitif davranışlarını pekiştirmek için etkili bir mekanizma işlevini görür.

2.3.3. İşbirlikli Öğrenme Teknikleri

İşbirliğine dayalı öğrenme, geleneksel rekabete dayalı sınıflara alternatif olarak ortaya çıkmıştır. İşbirlikli öğrenme teknikleri, çoğu okul dersinde ve herhangi bir düzeyde kullanılabilecek eğitsel stratejilerle yapılandırılır. Tüm teknikler, öğretmenin yüksek-ortalama-düşük başarı düzeyindeki öğrencilerden, erkek ve kızlardan ve akademik olarak avantajlı sınıf arkadaşları yanında, temelde akademik olarak dezavantajlı olan öğrencilerden oluşan 4 ile 6 üyelik gruplara ayırmasını kapsar. Diğer bir deyişle her grup başarı düzeyi, cinsiyet ve köken yönünden sınıfın küçük bir evrenidir. İşbirlikli öğrenme teknikleri 1900’lerin başına kadar uzanan sosyal psikolojik araştırma ve teoriye dayanır. Bunlar bir noktaya kadar sınıfın uygulama gereksinimlerini karşılamak, işbirliğini kullanmanın getirdiği problemleri çözmek için uygulanmıştır. İşbirlikli öğrenmenin işleyişini sağlayan “motor” daima aynıdır; ortak bir hedef için çalışan heterojen gruplar. En fazla araştırılan ve kullanılan işbirlikli öğrenme teknikleri aşağıda belirtilmiştir.

2.3.3.1 Öğrenci Takımları Başarı Bölümleri

Öğrenci takım öğrenmesi yöntemleri John Hopkins üniversitesinde geliştirilen ve araştırılan işbirlikli öğrenme teknikleridir. Pratik işbirlikli öğrenme yöntemleri araştırmasının yarısından fazlası bu yöntemleri içerir.

Tüm işbirlikli öğrenme teknikleri, öğrencilerin öğrenme için birlikte çalışacağı ve kendi öğrenmeleri yanında takım arkadaşlarının öğrenmelerinden sorumlu olacakları düşüncesine dayanır. İşbirlikli çalışma fikrine ek olarak öğrenci takım öğrenmesi teknikleri takım hedeflerinin ve takım başarısının önemini vurgular. Bunun anlamı öğrenci takım öğrenmesi; öğrencilerin bir etkinliği takım olarak yapması değil, bir şeyleri takım olarak öğrenmeleridir. Öğrenci takım öğrenmeleri tekniklerinin temelinde üç kavram vardır: Takım ödülleri, bireysel sorumluluk ve başarı için eşit fırsatlar.

Takımlar sertifikalar ya da diğer takım ödülleri belirlenen ölçütün üzerine çıktıklarında kazanabilirler. Takımın başarısının tüm takım üyelerinin bireysel öğrenmesine bağlı olduğu inancına sahip olma, bireysel sorumluluğu geliştirir.

Başarı için eşit fırsatlar; bu durum düşük, orta ve yüksek başarılı öğrencilerin en iyisini yapmak için eşit biçimde zorlanmalarını ve tüm takım üyelerinin katkısının değerli olduğunu güvence altına alır.

2.3.3.2. Birleştirme I

Aranson tarafından geliştiren Birleştirme I tekniği grup üyeleri arasında dayanışma ve işbirliğinin gelişimine katkı sağlarken, öğrencilerin öğrenme becerilerinin gelişimine de yardımcı olur. Ayrıca grup üyelerinin her birinin gruba katkıda bulunmasına da imkan verir (Yavuz, 2005:219).

Birleştirme I tekniğinin uygulanması sırasında şu işlemlere yer verilir:

1.Özel tasarlanmış müfredat materyaller: Müfredat materyalleri diğer kaynaklara başvurmadan elde edilecek bilgileri sağlamak için tasarlanır ya da tekrar yazılır.

2. Takımın yapısı ve iletişim çabaları: Takım üyeleri arasında iletişim birleştirme tekniğinin önemli bir parçası olduğunda, öğrencileri birlikte çalışmaya ve gruplar halinde iletişim yapmaya hazırlayan özel takım yapılarını ve iletişim çabalarını içerir. Takım yapısı; rol yapma, fikir alışverişi ve özel olarak hazırlanmış grup aktivitelerini kapsar.

3. Grubun öğrenci lideri: Yoğun takım çalışmaları sırasında, grup liderinin önemi sürekli olarak vurgulanır. Grup lideri öğretmen tarafından seçilir ve grubu organize etmeye yardımcı olması, grubu görevde tutması, öğrenci öğretmen irtibatını sağlaması, anlaşmazlıkları örtmeye yardımcı olması beklenir.

4. Takımlar: Takımlar beş altı kişiden oluşur. Heterojen gruplar tercih edilir.

5. Uzman gruplar: Öğrenciler kendi gruplarından ayrılarak aynı konuyu hazırlamakla sorumlu öğrencilerle uzmanlık grupları oluştururlar. Üyeler uzman gruplarda bilgi alışverişi yapmak ve her öğrencinin takımına sunacağı materyali incelemek için toplanırlar, bunları gerçekleştirdikten sonra gruplarına dönerler.

6. Grup içi öğretim: Yeniden bir araya gelen grup üyeleri hazırladıkları konuları birbirlerine öğretmekle yükümlüdür. Onlara bunun için belirli bir süre verilir ve bu sürenin sonunda bireysel olarak o konuyla ilgili sınava girecekleri söylenir.

Görüldüğü gibi , birleştirmede konunun tümünün öğrenilebilmesi için herkes birbirine gereksinim duyar. Yani olumlu bağlılık bir hayli yüksektir. Ayrıca, her öğrenci, hem öğreten hem de öğrenen durumundadır. Dolayısıyla, bazı öğrencilerin baskın olabileceği bir ortam yoktur. Tersine, herkesin katkısı değerlidir. Birbirinden öğrenmek zorunda olmak, öğrencilerin; öne geçmek, herkesten üstün olmak için uğraşma eğilimlerini azaltmaktadır (Açıkgoz, 2007: 211)

2.3.3.3. Birleştirme II

Birleştirme II, Birleştirme ile diğer öğrenci takım öğrenme tekniklerini bütünleştirmek ve tekniği kullanmak için gerekli öğretmen hazırlıklarını basitleştirmek için dizayn edilir. Birleştirme II de öğrenciler dört beş kişilik gruplara ayrılırlar. Kısa öyküler, biyografiler gibi öğretim materyallerini okurlar ve takım üyelerinden her birine

üzerinde uzman olacağı bir başlık verilir. Öğrenciler uzman gruplarında bu konuları tartışır, daha sonra kendi takım arkadaşlarına kendi öğrendiklerini öğretirler. Son işlem olarak da, takımlar görevlerini tamamlayınca bütün öğrencilere bireysel testler verilir. Her bireyin ünitedeki bireysel test puanı kaydedilir. Onların bireysel test puanları, takım toplam ve ortalama gelişme puanlarını etkiler. Grup ödülü bireysel akademik performans üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir (Yıldız, 2002:66).

2.3.3.4. Takım Oyun Turnuva

TOT, ÖTBB ile aynıdır fakat TOT sınavlar akademik oyun turnuvalarıyla yapılır ve öğrenciler takımlarının temsilcileri olarak diğer takım üyeleri ile yarışır. Öğrenciler akademik bilgilerini kanıtlayarak oynadıkları oyunlarla puanlar kazanırlar. Oyunlar öğrenciler istedikleri sorulara cevap verme imkanı tanıyan basit kurallara sahiptir. Bir öğrenci diğer öğrencinin sorusunu doğru şekilde cevaplayarak ekstra puan kazanabilir. Aynı yetenek düzeyine sahip olan üç öğrenci turnuva masalarında akademik oyunlar oynarlar. Öğrencilerin takımlarına puan kazandırma için eşit şansa sahip olduklarından emin olmak için, turnuva masaları yetenek seviyeleri bakımından homojendir. Birinci haftadan sonra öğrenciler yeteneklerine göre masa değiştirilir. Başarısı yükselen üst masalara, düşenler alt masalara geçerler. Takımlar daha önce belirtilen hedeflere ulaştıkça ödüllendirilirler.

2.3.3.5. Grup Araştırması

Bu yöntemin temelleri John Dewey tarafından atılmıştır. Dewey' e göre sınıftaki işbirliği demokratik yaşam için ön koşuldur. Grup araştırması tekniği bireylerarası diyaloga dayalıdır. Sınıftaki öğrenmenin duyuşsal ve sosyal yönlerine önem verilir. Grup araştırması tekniği tüm işbirlikli öğrenme tekniklerinin en karmaşığdır. Öğrencilerin küçük gruplarda ne öğreneceklerine, öğrenme için kendilerini nasıl organize edeceklerine ve öğrendiklerini sınıf arkadaşlarına nasıl ileteceklerine karar vermeleri için sorumluluk almalarını gerektirir. Öğrenciler; bir konuyu planlayarak, o planı uygulayarak, bilgi toplayarak o bilgileri çok yönlü bir problemin çözümünde kullanarak, sentezleyerek ve çalışmalarını birleştirerek araştırma yaparlar(Açıkgoz, 2007: 204).

Grup araştırması yönteminin uygulanması altı basamaklı bir süreçtir. Bu basamaklar şunlardır:

1.Konuyu belirleme ve öğrencileri araştırma grubu içinde organize etme:

Öğrenciler araştırma gruplarını biçimlendirmek için, konuyu çok çeşitli yollarla belirler ve sınıflandırırlar. Öğrenciler istekleri doğrultusunda üç ya da altı kişilik gruplara katılırlar. Gruplar cinsiyet, kabiliyet ve etnik köken bakımından farklı kişilerden oluşur. Gruplar arasında zaman zaman huzursuzluklar olsa da öğretmenin yardımıyla bu huzursuzluklar çözülür.

2. Öğrenme görevini planlama: Grup üyeleri araştırmanın alt başlıklarını

belirlerler. Gruplar ne çalışılacağını ve çalışmanın amacını belirler.

3.Araştırmayı yerine getirme: Öğrenciler bilgi toplarlar, analiz ederler ve

bilgileri değerlendirip sonuçlara varırlar. İşbirlikçiler ve öğrencilerle iletişim ve katılımcıların değerlendirmelerini içeren çoklu öğrenme vurgulanır.

4.Rapor hazırlamak: Grup bir rapor ya da özetle sonuçlanabilecek aktivitelere

katılmalıdır. Bilgiyi organize etme, sentez yapma vurgulanır. Farklı gruplardaki grup üyelerine aktivitelerini koordine etme şansı verir. Bütün grupların temsilcilerinden oluşan ana komite, kaynaklar için talepleri değerlendirir ve grupların fikirleirinin ilginç ve gerçekçi olduğundan emin olur. Gruplar sunum metotlarına ve içeriklerine karar verirler.

5. Final raporunu sunmak: Final raporu, piyesler, tartışmalar halinde ya da

daha farklı şekillerde sunulabilir.

6. Değerlendirme: Çeşitli şekillerde değerlendirme yapmak mümkündür.

Öğretmenler ve öğrenciler değerlendirme sürecinde birlikte çalışabilirler. Ana komite gruplar tarafından önerilen sınav sorularını seçmede gruplarla çalışabilir.

2.3.3.6. Birlikte Öğrenme

Temel işbirliğine en yakın tekniğe birlikte öğrenme adı verilir. Öğrenciler küçük gruplarda tek bir çalışma kağıdını tamamlamak için çalışırlar. Bu teknikte öğrencileri iyi

grup üyeleri olarak eğitmenin ve grup üyeleri tarafından grubun işleyişinin sürekli değerlendirilmesi üzerine durulur.

2.3.3.7. İşbirliği İşbirliği

İşbirliği işbirliği tekniğinin esası sınıfı birlikte çalışmaya yönlendirerek, sınıftaki öğrencilerin bundan faydalanmasını sağlamaya çalışmaktır. İşbirliği işbirliği Kagan tarafından geliştirilmiştir. Bu teknik de grup araştırması gibi çoklu öğrenme görevlerini esas alır. İki teknik arasındaki farklılık işbirliği işbirliğinin daha basit sınıf organizasyonunu içermesidir. Ana komite yoktur ve gruplar arasında çok az temas vardır (Kagan, 1982: 73).

İşbirliği işbirliği tekniğinin başarılı olmasını sağlayacak öğeler aşağıda sıralanmıştır (Kagan, 1982: 74):

1. Öğrenci merkezli sınıf tartışmaları: Öğrenciyi merak ettirmek, yeni şeyler ortaya çıkarmalarını sağlamak için tasarlanmıştır.

2. Öğrenci takımlarının seçimi: Bu aşamada ÖTTB' de olduğu gibi cinsiyet, ırk, özgeçmiş açısından heterojen gruplar oluşturulmaya çalışılır.

3.Takımların oluşturulması: Birleştirme I'de olduğu gibi takımların birlikteliği ve iletişimi sağlanmaya çalışılır.

4.Takım konusunun seçimi: Öğrenciler öğrenme ünitesini konulara bölerler böylece her takım öğrenme ünitesinin bir bölümünden sorumlu olur ve her takımın çalışması diğer takımdakilerle birleşir.

5.Alt konu seçim: ÖTTB' de olduğu gibi her öğrenci takımının hedefi doğrultusunda bir alanda uzman olur. Öğrenciler konuyu böleceklerine karar verirler ve alt başlıklar öğretmen yerine öğrenciler tarafından belirlenir.

6. Alt başlık hazırlığı: Öğrenciler kendi alt başlıklarına göre materyal toplar ve organize ederler.

7. Alt başlık sunumu: Her öğrenci seçilen konudan ne öğrendiğini gruba sunar. Alt başlık sunumunun ikinci kısmında her öğrencinin kendi konusu ile ilgili tartışmaya cevap verme fırsatı vardır.

8. Takımların sunum için hazırlanması: Takımlar sınıfa takım konularından ne öğrendiklerini sunarlar.

9.Takım sunumu: Sunumlar tüm sınıfa yapılır. Konferans dışında, gösteri gibi türler tercih edilir.

10. Değerlendirme: Değerlendirmede kişisel sunumdan takıma, takım sunumundan tüm sınıfa, takım üyelerinden her birinin alt başlık sunumuyla ilgili proje ve kağıtlardan oluşur.

2.3.4. İşbirlikli(Kubaşık) Öğrenme Yönteminin Eğitime Getirileri

Yeşilyurt (2009) İşbirliğine dayalı öğrenmenin öğrenci davranışları üzerindeki etkisine ilişkin öğrenci görüşleri başlıklı makalesinde temel felsefesi birlikte öğrenme olan işbirliğine dayalı öğrenme yaklaşımının en önemli avantajları arasında; öğrencilerin öğretimsel işi yaparken hem birbirlerinin öğrenmelerine yardımcı olmaları hem de sosyal etkileşimin olumlu etkilerinden en yüksek düzeyde yararlanmaları, farklı yetenek, gereksinim ve öğrenme biçimleri olan öğrencilerin bir araya gelmeleriyle öğrencilerin olumlu etkileşimde bulunarak bilgi ve becerilerini paylaşmalarını sağlamaları, birlikte çalışma, problem çözme ve sosyal becerilerin gelişimi konularında öğrencilere fayda sağlaması yer almaktadır. Bunların yanı sıra işbirliğine dayalı öğrenme öğrencilerin; sosyalleşmelerinin, akademik başarılarının ve özgüvenlerinin artmasına ve onlarda içsel motivasyonun sağlanmasına, stresin azalmasına ve öğrencilerin birbirlerine karşı olumlu hisler geliştirmesine, problem çözme, yaratıcı düşüncelerine katkı yapmaktadır.

İşbirliğine dayalı öğrenme yaklaşımıyla grup üyeleri arasında işbirliği gelişmekte, üyelerin sorunlara karşı duyarlılıkları artmakta, öğrenci devamsızlığı azalmakta, fark edilemeyen sorunların fark edilmesi ve çözülmesi sağlanmakta, üyeler kendilerini düşüncelerini ifade edebilecek bir ortam bulmakta, üyelerde ait olma duygusu ve liderlik yetenekleri gelişmekte ve üyelerin öğretim sürecinde aktif rol

almaları sağlanmaktadır. Ayrıca gruplarda biz duygusunun, yardımlaşma ve dayanışmanın yanında yeteneği az olan öğrencilerin yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır. Bencilliğin ortadan kalkmasına katkı sağlayan işbirlikli öğrenme yaklaşımı üyelerde güven duygusunu artırmakta, öğrencilerin birbirlerini daha iyi tanımaları ile onların arkadaşlık, dostluk ve empati duygularının artmasını sağlamaktadır. Diğer öğrenme yaklaşımlarına göre maliyeti düşük olan işbirlikli öğrenme yaklaşımıyla öğrenciler başkalarının fikirlerine daha saygılı ve hoşgörülü olmakta, öğrencilerin derse katılımı artmakta, öğretmenin yükü azalmakta, öğrenme güçlük ve aksaklıkları anında giderilmektedir. Bu öğrenme yaklaşımı öğrencilerin üst düzey akademik başarılarını yükseltmekte ve onların kendilerine olan güveni, konu alanına ilişkin tutum, dikkat ve ilgi gibi özelliklerini artırmaktadır.

İşbirlikli öğrenme yönteminin öğretimde kullanılmasının olumlu yönlerini (Kemertaş,2004:167) aşağıdaki şekilde maddeleştirmiştir:

1. İşbirlikli öğrenme, öğrencilerin motivasyonunu artırır.
2. İşbirlikli öğrenme, bir gruptaki bireylerin birbirlerinden öğrenmelerine fırsat tanır.
3. İşbirlikli öğrenme, öğrencilerin öğrenme-öğretme sırasında kendilerini yalnız ve soyutlanmış olarak hissetmelerini engeller.
4. İşbirlikli öğrenme, öğrencilerin kendilerine olan güvenlerini artırır.
5. İşbirlikli öğrenme, öğrencilerin kendi öğrenmelerinden sorumlu olmalarını sağlar.
6. İşbirlikli öğrenme, bilişsel ve duyuşsal öğrenme ürünleri üzerinde diğer yöntemlere göre daha olumlu etkilerinin olduğu araştırmalarla ortaya konulmuştur.
7. Öğrenciler işbirliği yaparak gruplarında geçirdikleri yaşantılar sayesinde beceriler kazanırlar, hayata hazırlanırlar.
8. İşbirliği yaparak öğrenme, öğrenme öğrencilerin derse katılımlarını sağlar.
9. İşbirliğine dayalı öğrenme, öğrencilerin okula karşı olumlu tutumlar geliştirmelerini sağlar.
10. Bu teknik aynı zamanda öğretimi bireyselleştirmektedir.
11. Bu öğrenmede öğretim maliyeti düşüktür.

2.3.5. İşbirliğine Dayalı Öğrenmede Öğretmenin Rolü

Öğretmen uygulamayı başlatmadan önce akademik işi, görevi, hedefleri kavram ve stratejileri, başarı için kriterleri, beklentileri açıklayarak grup çalışmasını ve amacını öğrencilere net bir şekilde ifade eder (Yıldız, 1999:158).

Öğretmenin ders öncesinde yapacağı planlama şu başlıklar altında toplanabilir:

Akademik ve toplumsal becerilere ilişkin hedefleri belirlemek: Her dersin hem akademik hem de kişilerarası ve küçük grup becerilerine ilişkin hedefleri olmalıdır.

Grup büyüklüğüne karar verme: Öğrenme gruplarını küçük olması gerekir(iki, üç dört ya da en fazla beş üyeli).

Grup yapısına(kompozisyonuna) karar verme: Öğrencileri gruplara rastlantısal olarak görevlendirilmeli ya da öğretmen tarafından seçilmeli ve gruplarda heterojenlik sağlanmalıdır.

Rollerin dağıtılması: öğrencilere okuyucu, yazıcı, katılımı sağlayıcı(cesaretlendirici),denetleyici, vb.roller verilerek öğrenci-öğrenci etkileşimi yapılandırılmalıdır.

Sınıfın Düzenlenmesi: Grup üyeleri yüz yüze tekileşimde bulunabilecek şekilde oturtulmalıdır. Aynı zamanda bu düzenlemede öğretmenide görebilmelidirler.

Materyallerin planlanması: Materyallerin dağıtımı ‘birlikte batma ya da çıkma’ ilkesine göre yapılmalıdır. Öğrencilerin her birine öğrenilecek materyalin sadece bir parçasını vererek, öğrencilerin birbirlerine bağımlı kalması sağlanmalıdır.

Öğretmen ayrıca görevleri ve işbirliği yapısını da açıklamalıdır. Burada izlenilecek adımlar şu şekildedir:

Akademik görevlerin açıklanması: Öğrencilere yapılacak görevleri, dersin hedeflerini, ödevleri tamamlayabilmek için gerekli kavram ve ilkeleri ve izlemeleri gereken prosedürleri açıklamak.

Başarı ölçütlerinin açıklanması: Öğrenci çalışmasının hangi ölçütler temel alınarak değerlendirileceğini bilmelidir.

Olumlu bağımlılık ilkesinin yapılandırılması: Öğrencilerin ‘birlikte batacakları ya da çıkacakları’ ilkesine inandırılmalıdırlar. Her zaman hedefler belirlenmelidir (öğrencilerin kendi öğrenmelerinden ve grubun diğer üyelerinin öğrenmelerinden sorumlu olmaları gerekir).

Gruplar arası işbirliğinin yapılandırılması: Başka grupları birbirine kontrol ettirerek birbirlerine yardım etmelerini sağlamak ve işbirliğinin yararlarını tüm sınıfta yaygınlaştırmak gerekir.

Bireysel sorumluluğun yapılandırılması: Her öğrencinin görevle ilgili kendi payına düşen kısmı yapma ve diğer grup üyelerine yardımcı olma sorumluluğu hissetmesi gerekir. Bunu sağlamak için rastlantısal olarak seçilen grup üyelerine sıklıkla sözlü sorular yöneltmek ya da grup üyelerinden birinin öğrenip öğrenmediğini anlamak için uygun bir rol vermek gerekir.

Beklenen davranışların belirlenmesi: Grupta görmek istenilen davranışlar konusunda öğretmen ne kadar spesifik olursa öğrencilerinde o davranışları gösterme olasılıkları o kadar yüksek olur.

İzleme ve müdahale aşamasında ise:

Yüz-yüze etkileşimi düzenleme: Derslerin öğrencilerin yüz yüze etkileşimini ve başarılarını artıracak şekilde düzenlenmesi gerekir.

Öğrenci davranışlarını izleme: Öğretmen öğrenciler çalışırken verilen konuyu anlayıp anlamadıklarını görmek için sınıfta dolaşmalı, anlık pekiştireç ve dönütler vermeli grup becerilerini iyi kullananları övmelidir.

Grup çalışmasını geliştirmek için müdahale etme: Eğer öğrenciler verilen ödevi anlamamışlarsa ya da grup olarak birlikte üretken biçimde çalışmakta güçlük çekiyorlarsa, verilen görevle ilgili öğretmen yardım sağlamalıdır.

Değerlendirme aşamasında:

Öğrenci öğrenmesini değerlendirme: Öğrenci öğrenmesinin niceliği ve niteliği ölçülmeli ve değerlendirilmeli, öğrenci değerlendirme sürecine dahil edilmelidir.

Grup işleyişinin değerlendirilmesi: Öğrencilere çalışmalarına ilişkin dönüt verilmelidir. Grup işleyişine ilişkin verileri çözümlemeli, gruptakilerin birlikte çalışarak yaptıkları üç önemli katkı listelenmeli ve bir sonraki çalışmada daha iyisini yapabilecekleri vurgulanmalıdır. Öğrenciler sıkı çalışmalarını başarılarını kutlamalıdır (Ekinci,2007:103).

2.3.6. Görsel Sanat Eğitiminde İşbirlikli Öğrenme Modelinin Uygulanması

Sanat eğitiminde işbirlikli öğrenme yönteminin kullanılabilirliği konusunda görüş ayrılıkları vardır. Bir grup sanat eğitimci sanatın bireysel yaratmayı ve sorun çözmeyi gerektiren uygulamalı çalışmalarında işbirlikli öğrenmenin geliştirici olmaktan

çok olumsuz sonuç vereceğini düşünürken; kimi araştırmacılar, sanatçılar arasında da yaşanabilen birlikte çalışma ya da işbirliği düzeninin yine sanatta ortaklaşa yaratmanın yolunu açtığını söylemektedir. Bu kişiler sanatçılar arasında birlikte yaratma adı altında yapılan çalışmaların, sanatın uygulama alanında da işbirliği içinde öğrenmeye ışık tutacağı inancını taşırlar. Bu konuda şöyle denir: “*Modern sonrası sanat toplumsal konulara eğilmekte ve bir anlamda ortaklaşa yaratıcılık bireysel dışavurumun önüne geçmektedir. Böylece sanatçılar arasında diyalog, etkileşim, birbirleriyle dayanışma artmaktadır*”.

Bu konuda yapılan bir araştırmada, sanatçıların çalışma ortamında birbirlerini ve kendi kendilerini (iç dünyalarını) dinleyerek üretmelerinin önemi vurgulanır. Böyle bir çalışma ortamı kişileri fikir üretmeye, ötekileri bu fikirleri paylaşmaya ve yine bu paylaşılan fikirleri uygulamalarına aktarmaya yönlendirir. “İlşkilendirilmiş estetik” adını verdikleri bu ortak çalışmalarda en önemli kazanım, topluca edinilen deneyimin yaşama geçirilmesidir.

Bu araştırmadan esinlenerek, aynı yöntemin işbirliğine dayalı öğrenmede kimi toplumsal sorunlara dikkat çekmek bağlamında uygulanabilirliği düşünülmektedir. Örneğin, toplumsal eleştiri bağlamında bir tema ortak pano yapımında uygulanabilir.

Disiplinler arası proje çalışmalarında, sanat tarihsel incelemelerde, kültür araştırmalarında, toplumsal içerikli konuların öğretiminde işbirliğine dayalı öğretim yöntemi yararlı olur (Kırıçoğlu, 2009: 110).

Görsel sanatlar dersi bağlamında baktığımızda, çok değişik konular kapsamında, çok değişik tekniklerle, örneğin; çeşitli renkli resim teknikleri, kolay baskı teknikleri, kesyap çalışmaları, artık materyallerle çalışmalar, kil, kâğıt hamuru, oyun hamuru gibi yoğurma maddeleri ile çalışmalar, alçı çalışmaları, kâğıt, karton ve mukavva ile çalışmalar, farklı tekniklerle ve doğal ya da yapay çok çeşitli malzemelerle karışık teknik çalışmaları gibi görsel sanat çalışmalarında, yaratıcı düşünceyi harekete geçirecek olan grup içi etkileşim, grup bireylerinin sanatsal çalışmalarındaki yetersizlik duygularının en aza indirgenmesine de yardımcı olacaktır.

Her grup, aynı ya da farklı konularda çalışabilir ve yine her grup, aynı ya da farklı teknikleri uygulayabilir. Burada yeri gelmişken, tekniğin bir amaç değil, amaca ulaşmakta araç görevi yaptığını da ifade etmekte yarar görülmektedir.

Grup çalışmaları, eğitiminin seçerek oluşturduğu grupların ortak çalışması olacağı gibi, bireysel çalışma olarak başlayıp sonra grup çalışmasına dönüştürülen bütün

grubun katıldığı bir etkinlik de olabilir. Bireysel eylem olarak görülen görsel sanat çalışmalarında da işbirlikli öğrenme modeli kullanılabilir. Eğitimci, gerektiğinde yönlendirici konumundadır. Kesinlikle çalışmanın gidişatını belirlememesi gerekir (Yılmaz,2007:751).

2.3.7. İşbirlikli Öğrenme Modelinin Temel Özellikleri ve Görsel Sanatlar Eğitimi Açısından Genel Bir Değerlendirme

1. Pozitif bağlılık işbirliğine dayalı öğrenmenin kalbini oluşturur. Pozitif bağlılık, bütün grup üyelerinin, üyelerden birinin başarısının ancak ve ancak gruptaki herkesin başarısı söz konusu olduğunda mümkün olabileceğini kavradıkları durumlarda başarılı bir şekilde yapılandırılır (Saban,2000:191). Öğrencilerin başarıları ya da başarısızlığı, bireylerden çok gruplara aittir (Demirel,2008:137). Ancak hemen yeri gelmişken ifade edilmelidir ki, görsel sanat eğitimi derslerinde, özellikle okul öncesi ve ilköğretim düzeyinde, öğrencilerin “başarısızlığı” şeklinde bir değerlendirme ifadesi, grup değerlendirmesi özelliğine de sahip olsa, doğru bir yaklaşım olarak kabul edilemez.

Yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanmış olan ilköğretim görsel sanatlar dersi müfredatına göre başarısız çalışma ölçütleri, yalnızca aşağıdaki durumlar söz konusu olduğunda geçerlidir:

- Çocuk kendini ifade etmiyorsa, yaşı kendi görsel gelişimini (özel eğitim, özürlü,v.b.öğrenciler hariç) göstermiyorsa, diğer öğrencilere göre “daha başarısız” sayılır. Geç gelişim gösteren öğrenciler kendi içlerinde ve kendi seviyelerine göre değerlendirilir.
- .Kopya (kitaplardan, dergilerden v.b.), taklit (arkadaşından, kitaplardan, röprodüksiyonlardan v.b.), şablon (69’dan tavşan yapmak, Mickey Mouse vb.) ve sahte motiflere yöneliyorlarsa bu öğrencilerin çalışmaları “başarısız” sayılır.
- Öğrenci çalışmasını başkasına yaptırıyorsa, kendi yapıyormuş gibi gösteriyorsa, çalışma “başarısız” sayılır.

Yukarıdaki ölçütler dikkate alındığında, işbirlikli öğrenme, “başarısızlık” ölçütlerinin ortadan kaldırılması açısından da etkili bir çalışma yöntemi olarak karşımıza çıkar. Çünkü işbirlikli öğrenme yöntemlerinin temel özelliği öğrencilerin sınıf çalışmalarının çoğunu küçük ve ayrışık (heterojen) yapılı gruplarla yapmalarıdır.

Böylece öğrenci merkezli bir model olan işbirlikli öğrenmede, sosyalleşme sürecinin içselleştirilmesiyle öğrenciler, daha önce yapamadıklarını tek başına yapabilecek düzeye erişirler. Öğrenciler birbirlerinin başarması için ortak sorumluluk alır, problemleri tartışır, karar verir, sunar ve birbirlerini yüreklendirirler. Böylece farklı yapılardaki çocuklar birbirlerini tanıma fırsatı bulurlar. Bu öğrenme yöntemi, öğrencileri ellerinden gelenin en iyisini yapmaya yönelttiği gibi, birbirlerine yardım etmelerini sağlar. Çocuklar böylece akran ilişkilerinde yapıcı yaklaşım, sosyal ilişkilerde başarı ve özgüven duygusu kazanırlar. Çeşitli görsel sanat çalışmalarında yaratıcı düşüncüyü harekete geçirecek olan grup içi etkileşim, grup bireylerinin sanatsal çalışmalarındaki yetersizlik duygularının asgari düzeye indirgenmesine de yardımcı olur. Ancak bir öğrencinin yapacağı çalışmaya diğerinin “yardım” adına müdahale etmesi, “bana bir kuş yapıverir misin”? “Şuraya bir ağaç çiziverir misin”? Ricalarına “yardım” adıyla olumlu cevap vermesi hiç kuşku yok ki “birbirlerine yardım etmeleri” anlamına gelmemektedir. Kaldı ki tam tersine böyle bir davranış, yukarıda da ifade edildiği gibi “başarısız çalışma ölçütleri” kapsamındadır. Pozitif bağlılığın söz konusu olduğu durumlar, bireylerde şu gerçekleri aydınlığa kavuşturur (Yılmaz,2007:747-756).

- Her grup üyesinin çabaları, grubun başarısı için gerekli ve zaruridir (Örneğin, “bedavacılar olamaz”).
- Her grup üyesi, üstlendiği kaynak, rol, görev sorumluluklarından ötürü, grubun ortak çabasına yapacağı eşsiz bir katkıya sahiptir (Saban,2000:192).

2. Öğrenciler arasındaki yarışmadan çok, gruplar arasındaki yarışma önemlidir (Demirel,2008:139). Bu yöntemle çocukların arkadaşlarını kollama ve işbirliği tutumu geliştiği için sınıflarda öğrenciler arasında yarışmanın yıpratıcı etkileri ortadan kalkar. Görsel sanat eğitimi açısından bu durumun öğretmen tarafından doğru değerlendirilmesi koşulu önemlidir. Kuramsal dersler açısından gerekli görülen durumlarda yaratılabilecek olan yarışma atmosferi, görsel sanat eğitimi açısından sakıncalarını da beraberinde getirmektedir. İşbirlikli çalışmayı, gruplar arasındaki yarışmaya dönüştürerek, kimi gruplarda, dolayısıyla grubu oluşturan bireylerde yetersizlik duygusu uyandırmak yerine, öğrencilerin dayanışma içerisinde ortaya çıkardıkları çalışmalardan gurur duymalarını sağlayacak ve her grubun çalışmasının ayrı bir değer olduğu duygusunu yaratacak şekilde, mutlaka sınıf ya da okul ortamında sergileme olanağının

yaratılması görsel sanat eğitimi açısından çok daha doğru bir yaklaşım olacaktır (Yılmaz,2007:747-756).

3. İşbirlikli öğrenmenin temel özelliklerinden biri de yüz yüze destekleyici etkileşimdir. “Yüz yüze destekleyici etkileşim” demek, öğrencilerin birbirlerinin çabalarını desteklemeleri, cesaretlendirmeleri, sahip oldukları bilgileri birbirlerine aktarmaları demektir. Yüz yüze destekleyici etkileşim, bireylerde şu şekilde sonuçlanır:

- Birbirlerine etkili ve verimli yardım sağlamak,
- Bilgi ve materyal gibi ihtiyaç duyulan kaynakları birbirleri arasında paylaşmak
- Birbirlerinin performanslarını geliştirmek için geri bildirim sağlamak
- Ortak amacı gerçekleştirmek için birbirlerini cesaretlendirmek
- Güvenilir ve güvene değer bir şekilde davranmak (Saban,2000:194).

4. İşbirliğine dayalı öğrenme modelinin diğer bir özelliği ise, grup yoluyla bireysel öğrenmenin esas alınmasıdır.

Sanatta katılım önemli olmakla birlikte; birey, bundan da önemlidir. Bu nedenle iletişim içinde öğrenci tartışmalı, ancak kendini özgür hissetmekten asla vazgeçmemelidir. Grup üyelerinin işbirlikli öğrenme hedeflerine ulaşmaları, birbirlerinin başarısını önemseyerek çalışmaları neticesinde zor olmayacaktır. Ancak bu noktada, grup üyelerinin bireysel öğrenmeleri esas alınmalıdır. Grup çalışmalarında bir kaç üyenin ön plana çıkarak tüm görevleri üstlenmesi önlenmeli, gruba ait olacak olan başarı, bireysel öğrenmeye dayandırılmalıdır.

5. “Sosyal beceriler”, bir grubun başarılı olması için gerekli niteliklerdir. İşbirlikli öğrenmenin gerçekleşebilmesi için karar verme, iletişim, karşılıklı güveni inşa etme ve her hangi bir anlaşmazlığı çözmek gibi beceriler, öğretmen tarafından amaçlı ve açık bir şekilde öğrencilere kazandırılmalıdır (Saban,2000:195).

2.3.8. Görsel Sanat Eğitiminde İşbirlikli Öğrenme Modelini Uygulama Aşamaları:

1. Öğretim hedefleri belirlenir.
2. Yapılacak olan çalışmaya göre (Amaç, malzeme, teknik, konu, boyut, süre, vb. açılardan), grubun kaç kişiden oluşacağına karar verilir.
3. Öğrencilerden ayrışık (heterojen) yapılı gruplar oluşturulur.
4. Konu, öğretmen tarafından verilebileceği gibi, amaca uygun bir şekilde, üyeler tarafından tartışılarak da seçilebilir.

5. Grup üyeleri birbirine yakın, gruplar birbirine biraz daha uzak yerleştirilir.
6. Görev paylaşımı yapılır.
7. Yapılacak çalışma açıklanır.
8. Olumlu bağımlılığın yaratılması için öğrencilerden grup ürünü istenir ya da grup ödülü verilir.

9. Grup çalışmasıyla ilgili becerilerin kazandırılabilmesi için, bir grup çalışmasının nasıl yapılması gerektiği ve öğrencilerin birbirlerine karşı sorumlulukları konusunda öğrencilere bilgi verilir.

10.Öğrenciler, duyuşsal ve düşünsel açıdan hazır hale getirilerek uygulama öncesi isteklendirme yapılır.

11.Uygulama boyunca öğretmen tarafından, öğrencilere rehberlik edilir.

12.Öğrencilere hissettirmeden, öğretmen tarafından bireysel değerlendirmeler yapılır.

13.Dersin sonunda “Grup değerlendirme formu” dağıtılarak, grup değerlendirmesi yapmaları istenir.

14.Ortaya çıkan çalışmalar tüm sınıfın görebileceği şekilde sergilenerek, öğrenciler tarafından değerlendirilir, öğrenciler o derste neler öğrendiklerini ve ileride nasıl kullanacaklarını açıklarlar.

On üçüncü maddede ifade edilen “grup değerlendirme formu”, öğrencilerin grup becerilerini kazanmaları konusunda bilinçlenmelerine, kazandıkları olumlu davranışları pekiştirmelerine ve özeleştirme yapabilme alışkanlığı edinmelerine yardımcı olur. “Grup değerlendirme” öğretmen tarafından önceden hazırlanan ölçütlere göre yapılır. Grup çalışmalarında grupla çalışma becerisine yönelik genel değerlendirmeler yapılmalıdır.

Görsel Sanat eğitiminin bir duyarlılık eğitimi olduğu noktasından hareketle, öğrencilerin birbirlerine olan güvenlerini sarsacak, arkadaşlık bağlarını zedeleyecek, kıskançlık duygularını harekete geçirecek ölçütlerden kaçınılmalıdır. Öğrencilerin grupla yaptıkları çalışmalarda amaçlarını, kaygılarını, beklentilerini, karşılaştıkları güçlükleri, beğendikleri yönleri ifade etmeleri yönünden ölçütler kullanılmalıdır. (Peşkersoy, Yıldırım, 2008:21).

2.3.9. Görsel Sanatlar Eğitimi Açısından İşbirlikli Öğrenmenin Yararları

Dewey’e göre “ bireyi yalnız başına bırakarak ona devinsel eylem ve duygularını uyarma olanağı sağlayabiliriz, fakat bu yolla onun kendisinin de bir parçası olduğu yaşamdaki varlıkların anlamını kavraması sağlanamaz. Ancak bir bireyin araç ve

gereçleri kullanırken yanındakilerle ilgilenmesi, yanındakilerin de bilinçli, yeteneklerini kullanarak işe katılması koşulu ile ortak bir paylaşma içinde, yeteneğin toplumsal gelişim sağlanabilir.

İşbirlikli öğrenmede;

1. Çocuklar problemleri tartışır, karar verir, sunar ve birbirlerini yüreklendirirler.
2. Böylece farklı yapılardaki çocuklar birbirlerini tanıma fırsatı bulurlar (Yılmaz,2007:751).
3. Sosyal ilişkilerin gelişmesini sağlar, topluma açık bir kişilik kazandırılmasına yardım eder (Kurtuluş,a.g.e:140-141).
4. Özellikle içedönük öğrencilerin diğer öğrencilerle daha kolay iletişim kurmasını sağlayacak ortamı yaratması, işbirlikli öğrenmenin önemini artırır.
5. Yardımlaşma ve işbirliği içinde çalışma duygusu sayesinde içedönük çocuklar açısından kaygıyı azaltır.
6. Grup içi etkileşimle öğrenmeyi kolaylaştırır.
7. Öğrencilerin dersi ve okulu sevmesine olumlu katkı yapar.
8. Öğrencilerin sanatsal ifade yeterliliklerini geliştirir.
9. Öz güven duygusunu artırır.
10. Öğrenciler, başkalarının fikirlerini dinlemeyi ve saygı duymayı öğrenirler.
11. Ortak çalışma mutluluğunu yaşarlar.
12. Yardımlaşma ve işbirliği yapmayı öğrenirler, paylaşma duyguları gelişir.
13. İşbirlikli öğrenme, öğrencilerin başarıma azmini güçlendirir.
14. “Ben” yerine, “biz” kavramının gelişmesine yardımcı olur.
15. Sorumluluk alma ve tartışarak ortak paydada buluşma duygularını geliştirir.
16. Öğrencilerin daha az konuşma imkânı bulabildikleri diğer yöntemlere göre bu yöntem, hareketli ve araştırmacı bir eğitim ortamı sağlar.
17. Grup çalışması yoluyla daha önce yapamadıklarını tek başına yapabilecek düzeye erişmelerini sağlayacağı için “kendine güven” duygusunun gelişmesine yardımcı olur.
18. Öğrenci motivasyonunu artırır.
19. Zaman alıcı uygulamalarda işbirliği nedeniyle zamandan tasarruf ederek çalışmaya olan ilgilerini kaybetmez, daha büyük haz duyarlar.

20. Grup çalışmalarının ortak malzeme kullanımına olanak tanınması nedeniyle, malzeme alımı açısından ekonomik olma imkânını sağlar. (Örn; bir öğrencinin, bireysel çalışmada üç ana rengi almak zorunda kalması yerine, üçlü grup oluşturan her bir öğrencinin birer renk alarak birlikte kullanma imkânına sahip olmaları gibi...)

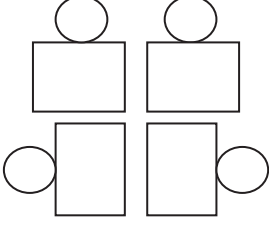
2.3.10. Görsel Sanat Eğitimi Açısından İşbirlikli Öğrenme Yöntemine Yönelik Eleştiriler ve Olumsuz Durumların Gerçekleşmemesi İçin Alınabilecek Önlemler

Bu öğrenme yaklaşımında, ilgisiz ve kendini yetersiz gören öğrencilerin diğer öğrencileri engelledikleri eleştiri ve kaygısına tanık olunmaktadır. Oysa öğretmen, grupla çalışma yöntemini iyi bildiği, gereken duyarlılığı gösterdiği ve desteği sağladığı sürece, bu tür sakıncalarla karşılaşmamaktadır. Ancak, geleneksel öğretim yöntemleriyle yetişmiş ve gelişime kapalı olan öğretmenler, yöntemin amaçlarını bilmeden ve gereğini yerine getirmeden ya yöntemi uygulamaktan kaçınmakta, ya da kötü uygulama örneği sergilemektedirler. Bu nedenle, öğretmenin uygulamaya çalıştığı yöntem ve tekniği iyi bilmesi ve yararına inanması bir ön koşul olarak düşünülmelidir(Yılmaz,2007:753-754).

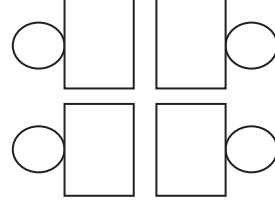
Öğrencilerin çalışmaya tam katılımı sağlanmalıdır. Bu noktada, işbirlikli öğrenmenin bireysel değerlendirilebilirlik özelliğine sahip olması, yöntemin önemli bir özelliği olarak görülmektedir. Ancak bundan öğrenciyi not tehdidiyle, çalışma ortamına dâhil etme gibi bir sonuç çıkarmak kuşkusuz ki son derece yanlış ve görsel sanatlar eğitiminin amacına tamamen aykırı bir yaklaşımdır. Tam tersine değerlendirme ölçütleri, öğrencinin grup çalışmasına istekli katılımını sağlayacak şekilde belirlenmelidir. Grup ödülü de etkili katılımın sağlanmasında yararlı bir yöntemdir.

Liderlik vasfı olan, baskın karaktere sahip öğrencilerin grubundaki diğer çocuklar üzerinde baskı kurarak tamamen kendi kurallarını ve fikirlerini empoze etmesine izin verilmemeli, eğitimci tarafından, tüm öğrencilerin fikirlerini söyleyerek olumlu tartışmalarla ortak paydada buluşabilecekleri bir çalışma ortamı sağlanmalıdır. Grup çalışmalarında bir kaç üyenin ön plana çıkarak tüm görevleri üstlenmesi önlenmeli, öğretmen, hiçbir öğrencinin gruptan dışlanmasına ya da yalnız bırakılmasına, çalışmanın pasif katılımı ile sonuçlanmasına izin vermemeli, bu konuda gereken önlemleri almalıdır.

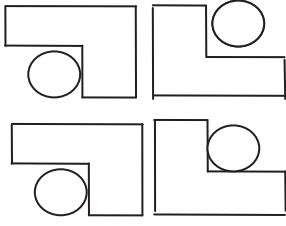
İşbirlikli Öğrenme Oturma Düzeni Seçenekleri

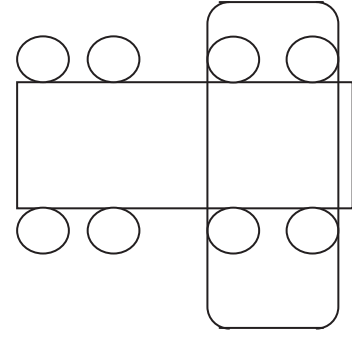
T- Oturma Düzeni

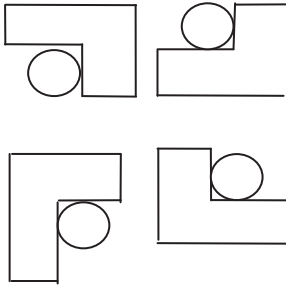
Yüz-Yüze Oturma Düzeni

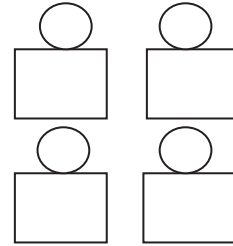
Yüz-yüze L Oturma Düzeni

Laboratuar Oturma Düzeni

L-Yıldız Oturma Düzeni

Geleneksel Oturma Düzeni

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda toplanan verilerin istatistiksel analizleri sonucunda ortaya çıkan bulgulara ve ilgili denenceler çerçevesinde yorumlara yer verilmiştir.

3.1.Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Birinci alt amaç şu şekildedir: İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, görsel sanatlar dersine ilişkin algılarını nelerdir?

İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, görsel sanatlar dersinin önemine ilişkin görüşleri Tablo1. de görülmektedir.

Tablo1.Görsel Sanatların Önemi

		n	%
Görsel sanatlar dersi benim için önemlidir.	Hayır(1)	3	1,9
	Kısmen(2)	55	34,4
	Evet (3)	102	63,8
	Toplam	160	100,0

Tablo 1.in sonuçları değerlendirildiğinde ilköğretim 6,7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin % 63,8'nin görsel sanatlar dersini önemseddiği ,%34 ,4'nün görsel sanatlar dersini kısmen önemseddiği, % 1,9'nun ise görsel sanatlar dersini önemsemediği; Bu sonuçlar ışığında öğrencilerin görsel sanatlar dersine genel olarak olumlu yaklaşım gösterdikleri, gözlemlenmiştir; ancak ilköğretim okullarındaki materyal eksiklikleri, ailelerin görsel sanatlar dersine yaklaşımlarındaki olumsuz tavır ve öğrenciler üzerindeki sınav baskılarının öğrencilerin derse karşı olumsuz yaklaşımlarına neden olarak düşünülmektedir.

Tablo 2. İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersinde kendini özgürce ifade edebilmesine ilişkin görüşleri.

		n	%
Görsel sanatlar dersi kendimi özgürce ifade edebildiğim bir derstir.	Hayır(1)	13	8,1
	Kısmen(2)	59	36,9
	Evet (3)	88	55,0
	Toplam	160	100,0

Tablo 2. İncelendiğinde öğrencilerin %55'nin görsel sanatlar dersini kendilerini özgürce ifade edebildikleri bir ders olarak gördüğünü, %36,9'nun bu soruya kısmen cevabını verdiğini %8'nin ise kendilerini yeterince ifade edemediklerini belirttiği görülmektedir. Burdan yola çıkarak öğrencilerin büyük çoğunluğunun olumlu yaklaşım içinde olduğu görülmektedir. Kendini özgürce ifade edemediğini söyleyen % 8'lik dilimde yer alan öğrencilerin çoğunlukla görsel sanatlar dersini iyi resim yapabilmek olarak algıladıkları ya da kendini ifade etmek konusunda çekingen olduklarını söyleyebiliriz. Özellikle ilköğretim okullarımızda birinci sınıftan başlayarak öğrencilerin resim, müzik ve beden eğitimi derslerini bu alanlarda yetenekli olmak olarak algıladıklarını , bunun altında yatan nedenlerinde aile ve çevrenin etkisinin büyük payı olduğunu göz önünde bulundurmak gerekmektedir. İyi resim yapan, iyi şarkı söyleyen, iyi top oynayan kişilerin bu derslerde daha başarılı olacağı yanılgısı öğrencilerimizin hatta kısmen öğretmen ve velilerimizinde genel düşüncesini oluşturmaktadır. Böyle olunca öğrencilerin ders boyu birbirleri ile etkileşimleri sürerken bazı öğrencilerin ben yeteneksizim diyerek kendilerini geri çektikleri ve derse ilgilerini yitirdikleri görülmektedir.

3.2.İkinci alt amaca ilişkin bulgular

İkinci alt amaç şu şekildedir: İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, görsel sanatlar dersinin işlenişine ilişkin görüşleri nelerdir?

İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin ‘Sanatsal Çalışmalardan Zevk Alırım’ sorusuna verdikleri yanıtlar Tablo 3.de görülmektedir.

Tablo 3. Sanatsal Çalışmalardan Zevk Alma

		n	%
Sanatsal çalışmalardan zevk alırım.	Hayır(1)	9	5,6
	Kısmen(2)	34	21,3
	Evet (3)	117	73,1
	Toplam	160	100,0

Tablo 3. İncelendiğinde çalışmaya katılan öğrencilerin %5,6’nın sanatsal çalışmalardan zevk almadığını,%21,3’nün sanatsal çalışmalardan kısmen zevk aldığını, %73,1’nin ise sanatsal çalışmalardan zevk aldığı belirttiği görülmektedir. Sanatsal çalışmalardan zevk almayanların ve kısmen zevk alanların oranlarının azlığı ve evet cevabının oranının yüksekliği bize öğrencilerin sanatsal çalışmalara karşı istekli olduklarını göstermektedir.

3.3.Üçüncü alt amaca ilişkin bulgular

Üçüncü alt amaç şu şekildedir: İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, görsel sanatlar dersinde grup çalışmasına ilişkin görüşleri nelerdir?

İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin çalışmalar sırasında arkadaşlarına yaklaşımlarına ilişkin görüşleri Tablo 4.de görülmektedir.

Tablo 4. Grup Üyeleri Arasındaki Etkileşim

		n	%
Çalışmalarımız sırasında birbirimizi cesaretlendirdik.	Hayır(1)	38	23,8
	Kısmen(2)	55	34,4
	Evet (3)	67	41,9
	Toplam	160	100,0

Tablo 4.de ; ‘Çalışmalarımız sırasında birbirimizi cesaretlendirdik’ sorusuna öğrencilerin %23,8’nin Hayır , %34,4’nün Kısmen ve %41,9’nun Evet cevabı verdiği görülmektedir.Bu sonuç bize grup çalışması sırasında öğrencilerin birbirlerini çalışma konusunda olumlu yönde etkilediklerini göstermektedir.

Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına ilişkin görüşleri.(Tablo 5,6,7,8,9,10,11,12,13)

Tablo 5. Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına ilişkin değerlendirme.

		n	%
Çalışmaya grubun tüm üyeleri katıldı.	Hayır(1)	35	21,9
	Kısmen(2)	52	32,5
	Evet (3)	73	45,6
	Toplam	160	100,0

Tablo 5. İncelendiğinde grup üyelerinin çalışmaya katılımıyla ilgili soruya %21,9'nun hayır, %32,5'nin kısmen, %45,6'sının evet yanıtı verdiği görülmektedir. Evet yanıtının oran olarak yüksekliği bize olumlu sonuç versede %21,9 Hayır yanıtında değerlendirilmelidir. Çünkü grup çalışmasının amacı üyelerin hepsinin ortak katılım sağlamasıdır. Çalışma yapılırken de Bir kısım üyelerin pasif kaldığı gözlemlenmiştir. Bunun sebepleri arasında grup üyelerinin rastgele seçilmiş olmasının sınıf ortamındaki öğrencilerin kişisel problemlerinin grup çalışmasına yansımaları olarak düşünülmektedir. Ayrıca öğrenciler için bu çalışmanın ilk olması doğal olarak bazı öğrencilerin çalışmaya yeterince adapte olamamasına neden olmuştur.

Tablo 6. Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına ilişkin değerlendirme.

		n	%
Çalışma sırasında gruptan bazıları çok pasifti.	Hayır(1)	34	21,3
	Kısmen(2)	49	30,6
	Evet (3)	77	48,1
	Toplam	160	100,0

Tablo 6. incelendiğinde çıkan sonuçların Tablo 5. ile paralel olduğu görülmektedir. % lik oranların birbirine yakınlığı bize öğrencilerin bir kısmının gerçekten grup çalışmasına katılımı ile ilgili sorunlar yaşadığını göstermektedir.

Tablo 7. Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına ilişkin değerlendirme.

		n	%
Çalışma sırasında gruptan bazıları ön plana çıktı.	Hayır(1)	31	19,4
	Kısmen(2)	48	30
	Evet (3)	81	50,6
	Toplam	160	100,0

Tablo7. İncelendiğinde yine Tablo5. ve Tablo6 nın verilerini destekler nitelikte sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Katılımcıların grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına ilişkin görüşleri incelendiğinde grup çalışması sırasında bazı öğrencilerin pasif rol aldığına ilişkin görüşlerin %48,1 lik bir oranla çoğunlukta olduğunu ve grup çalışması sırasında grup üyelerinden bazılarının ön plana çıktığı görüşü%50,6 lık bir oranla daha baskın bir düşünce olarak görünmektedir.

Tablo 8. Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına ilişkin değerlendirme.

		n	%
Gruplar oluşturulurken rastgele seçim yapıldı. Bu hoşuma gitti.	Hayır(1)	78	48,8
	Kısmen(2)	36	22,5
	Evet (3)	46	28,8
	Toplam	160	100,0

Tablo 9. Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına ilişkin değerlendirme.

		n	%
Grup arkadaşımı kendim seçseydim daha başarılı olurum.	Hayır(1)	31	19,4
	Kısmen(2)	29	18,1
	Evet (3)	100	62,5
	Toplam	160	100,0

Tablo 8 ve Tablo 9 grup çalışmasında grupların oluşturulma şeklinin başarıya etkisine yönelik sorulara verilen cevapları göstermekte ve gruplar oluşturulurken rastgele seçim yapılmasına katılımcıların % 48,8 olumsuz baktıklarını; grup arkadaşını kendisi seçerek daha başarılı olacaklarını düşünenlerin oranının ise % 62,5 olduğunu görmekteyiz. Buradan yola çıkarak 6,7 ve 8. Sınıftaki öğrencilerin grup çalışmalarında grup üyelerini kendileri seçerek daha başarılı olacaklarını düşündüklerini aynı zamanda sınıf içindeki arkadaşlık ilişkilerinin başarılarını olumlu etkileyeceğini düşündüklerini söyleyebiliriz. Ayrıca Tablo 5,6,7 nin sonuçlarında grupların rastgele seçilmiş olmasına bağlayabiliriz. Bu arada dikkat etmemiz gereken bir başka nokta öğrencilerin bu tarz bir grup çalışması ile ilk defa karşılaşmış olmalarıdır. İşbirlikli çalışma yönteminin daha sık tekrarlanmasının bu tür olumsuz düşünceleri ortadan kaldırabileceği ve amaca uygun olarak grup üyeleri aynı zamanda sınıf içindeki anlaşmazlıkları ortadan kaldırabileceği gibi öğrenciler arasındaki iletişimi kuvvetlendirebileceğinden de söyleyebiliriz.

Tablo 10. Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına ilişkin değerlendirme.

		n	%
Çalışma sırasında başkalarının görevini yapmak zorunda kaldım.	Hayır(1)	80	50
	Kısmen(2)	29	18,1
	Evet (3)	51	31,9
	Toplam	160	100,0

Tablo 10.da “Çalışma sırasında başkalarının görevini yapmak zorunda kaldım.” sorusuna katılımcıların % 50’nin hayır, %18,1’nin kısmen, %31,9’nun evet cevabını verdiğini görmekteyiz burdan yola çıkarak grup çalışması sırasında bazı grup üyelerinin sorumluluklarını yerine getirmediğini ama bunun büyük bir çoğunluğu oluşturmadığını söyleyebiliriz.

Tablo 11. Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına ilişkin değerlendirme.

		n	%
Grupla çalışmak benim için daha zevkli oldu.	Hayır(1)	26	16,3
	Kısmen(2)	33	20,6
	Evet (3)	101	63,1
	Toplam	160	100,0

Tablo 12. Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına ilişkin değerlendirme.

		n	%
Grupla çalışmak benim için daha öğretici oldu.	Hayır(1)	30	18,8
	Kısmen(2)	38	23,8
	Evet (3)	92	57,5
	Toplam	160	100,0

Tablo 13. Grup çalışmasında üyelerinin çalışma performansına ilişkin değerlendirme.

		n	%
Başka bir çalışmada grup olarak çalışmak isterim.	Hayır(1)	48	30
	Kısmen(2)	38	23,8
	Evet (3)	74	46,3
	Toplam	160	100,0

Tablo 11, 12 ve 13 incelendiğinde grupla çalışma konusunda genel olarak olumlu yaklaşımlar olduğunu ve öğrencilerin büyük çoğunluğunun grupla çalışmanın daha zevkli ve öğretici olduğunu düşündüklerini ve % 46' nın tekrar grupla çalışmak istediklerini görmekteyiz. Olumsuz yaklaşımların ise grup seçiminde istedikleri kişilerle çalışamamanın ve gruplarda zaman zaman sorumsuz davranışlarda bulunan grup üyelerinin varlığının grup çalışmasının performansını düşürmesini neden olarak

düşünebiliriz. Grup çalışmalarının öğrenciler için daha cazip hale gelebilmesi için daha sık tekrarlanması ve olumlu pekiştireçler uygulanması, takım ruhunu daha iyi hissettirebilmek gerekmektedir.

3.4.Dördüncü alt amaca ilişkin bulgular

Dördüncü alt amaç şu şekildedir: İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, görsel sanatlar dersinin işlenişinde materyal kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?

Dersin işlenişinde materyal kullanımına ilişkin görüşler.

Tablo14. Dersin işlenişinde materyal kullanımına ilişkin görüşler.

		n	%
Malzemelerimizi birbirimizle paylaştık.	Hayır(1)	18	11,3
	Kısmen(2)	35	21,9
	Evet (3)	107	66,9
	Toplam	160	100,0

Tablo 14 incelendiğinde öğrencilerin ‘malzemelerimiz bir birimizle paylaştık’ sorusuna % 11,3 Hayır, %21, 9 Kısmen , % 66,9 Evet cevabını verdiklerini ve materyallerin ortak kullanımı konusunda sorun yaşamadıklarını, malzemelerini paylaşarak kullandıkları sonucu ortaya çıkmıştır.

3.5.Beşinci alt amaca ilişkin bulgular

Beşinci alt amaç şu şekildedir: İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, grup çalışmalarının değerlendirilmesine ilişkin görüşleri nelerdir?

Grup çalışmalarının değerlendirilmesine ilişkin görüşler.

Tablo15. Grup çalışmalarının değerlendirilmesine ilişkin görüşler.

		n	%
Grup olarak hak ettiğimiz notu aldık.	Hayır(1)	15	9,4
	Kısmen(2)	33	20,6
	Evet (3)	112	70
	Toplam	160	100,0

Tablo 15 grup çalışmasına katılan öğrencilerin aldıkları notlar hakkındaki değerlendirmelerini göstermektedir.Katılımcıların % 70 gibi büyük bir çoğunluğu hakettiği notu aldığını düşündüğünü belirtmiştir.

Tablo16. Grup çalışmalarının değerlendirilmesine ilişkin görüşler.

		n	%
Bu çalışmayı tek başıma yapsaydım daha başarılı olurum.	Hayır(1)	60	37,5
	Kısmen(2)	46	28,8
	Evet (3)	54	33,8
	Toplam	160	100,0

Tablo 16 da ise çalışmayı tek başıma yapsaydım daha başarılı olurum sorusuna verilen yanıtların birbirine çok yakın olduğunu görmekteyiz.Yinede az bir fark olsada bu soruya hayır yanıtını verenlerin çoğunlukta olması bize öğrencilerin grup çalışmasına olumlu yaklaştıklarını göstermektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde elde edilen sonuçlar sıralanmış, araştırmanın amaçlarıyla ilgili varılan bulgular doğrultusunda bazı öneriler geliştirilmiştir.

4.1. SONUÇ

Günümüz toplumlarının temel amaçlarından biri, bireylerin yaşam kalitesini yükseltmektir ve bunu sağlamanın başlıca yolu ise nitelikli eğitimidir ki; eğitimin hayatın vazgeçilmez temeli ve itici gücü olduğu konusunda artık neredeyse tüm uluslar hemfikirdir.

Özellikle çağımızdaki teknolojik gelişmelere paralel olarak bireylerin ve toplumların bilgiye olan gereksinimleri artmıştır. Bununla birlikte birey üzerine yapılan araştırmalar doğal olarak eğitim alanında da yeni araştırmaları zorunlu kılmıştır.

Sanat ise bireyin yaşamının hemen hemen her anında onun ayrılmaz bir parçasıdır. Çünkü insan yaşamının her alanında yeme-içmeden giyinmeye kadar çeşitli sanat ve tasarım ürünleri ile kuşatılmış durumdadır ve insan doğası gereği varlığının başından beri sanatı yaşamının vazgeçilmez bir parçası haline getirmiştir. Eğitim alanında ki yeni gelişmelere paralel olarak sanat eğitimi alanı da yeni araştırmalara yönelmiş, daha donanımlı bireyler yetiştirmek ve günümüz yaşam alanlarına daha yararlı katkılar sağlamak adına sanat eğitimi alanında çalışmalar hız kazanmıştır.

Bu çalışma dünyadaki yeni eğilimler ve yeni çalışma şartları çerçevesinde bireylerin kolektif çalışmayı benimsemesi ve yaşamına yansıtmasını amaçlayan işbirlikli öğrenme yönteminin ilköğretim okulları 6,7,ve 8. Sınıflarındaki öğrenciler üzerindeki etkilerini araştırmak amacı ile hazırlanmıştır.

Araştırma, 2008-2009 eğitim-öğretim yılında, Malatya ili Doğanşehir ilçesi Merkez Atatürk İlköğretim Okulu 6,7.ve 8.sınıflarda öğrenim gören 160 öğrenci ile sınırlıdır.

Araştırmanın genel amacı, ilköğretim 6, 7 ve 8. Sınıflarındaki öğrencilerle görsel sanatlar dersinin uygulanmasında görsel sanatlar dersinde yer alan bazı konuların işbirlikli öğretim kuramı çerçevesinde işlenerek öğrencilerin grup çalışması ile ilgili deneyimlerini tespit etmektir.

Yukarıdaki genel amaç doğrultusunda belirlenen alt amaçlar şunlardır:

1. İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, görsel sanatlar dersine ilişkin algılarını nelerdir?

2. İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, görsel sanatlar dersinin işlenişine ilişkin görüşleri nelerdir?

3. İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, görsel sanatlar dersinde grup çalışmasına ilişkin görüşleri nelerdir ?

4. İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, görsel sanatlar dersinin işlenişinde materyal kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?

5. İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, çalışmalarının değerlendirilmesine ilişkin görüşleri nelerdir?

Çalışmanın verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan anketle elde edilmiştir. Ölçek hazırlanmadan önce literatür taranmış, ilgili kişilerden sisteme ilişkin görüşleri alınmıştır. Daha sonra araştırmacı tarafından 23 maddelik bir anket formu hazırlanmıştır.

Veriler SPSS for Windows paket programı yardımıyla, katılımcıların demografik ve ölçekteki görüşlerini analiz etmek için yüzde ve frekans teknikleri uygulanmıştır.

Verilerin değerlendirilmesi sonucunda;

1. İlköğretim 6,7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin % 63,8'nin görsel sanatlar dersini önemseddiği, %34 ,4'nün görsel sanatlar dersini kısmen önemseddiği, % 1,9'nun ise görsel sanatlar dersini önemsemediği; Bu sonuçlar ışığında öğrencilerin görsel sanatlar dersine genel olarak olumlu yaklaşım gösterdikleri, gözlemlenmiştir.

2.Öğrencilerin %55'nin görsel sanatlar dersini kendilerini özgürce ifade edebildikleri bir ders olarak gördüğünü, %36,9'nun bu soruya kısmen cevabını verdiğini %8'nin ise kendilerini yeterince ifade edemediklerini belirttiği görülmektedir. Buradan yola çıkarak öğrencilerin büyük çoğunluğunun olumlu yaklaşım içinde olduğu görülmektedir. Kendini özgürce ifade edemediğini söyleyen % 8'lik dilimde yer alan öğrencilerin çoğunlukla görsel sanatlar dersini iyi resim yapabilmek olarak algıladıkları ya da kendini ifade etmek konusunda çekingen olduklarını söyleyebiliriz. Özellikle ilköğretim okullarımızda birinci sınıftan başlayarak öğrencilerin resim, müzik ve beden eğitimi derslerini bu alanlarda yetenekli olmak olarak algıladıklarını , bunun altında yatan nedenlerinde aile ve çevrenin etkisinin büyük payı olduğunu göz önünde bulundurmak gerekmektedir.İyi resim yapan, iyi şarkı söyleyen, iyi top oynayan kişilerin bu derslerde daha başarılı olacağı yanılgısı, öğrencilerimizin hatta kısmen öğretmen ve velilerimizin de genel düşüncesini oluşturmaktadır. Böyle olunca öğrencilerin ders boyu birbirleri ile etkileşimleri sürerken bazı öğrencilerin “ben yeteneksizim” diyerek kendilerini geri çektikleri ve derse ilgilerini yitirdikleri görülmektedir.

3.Çalışmaya katılan öğrencilerin %5,6'nin sanatsal çalışmalardan zevk almadığını,%21,3'nün sanatsal çalışmalardan kısmen zevk aldığını, %73,1'nin ise sanatsal çalışmalardan zevk aldığı belirttiği görülmektedir. Sanatsal çalışmalardan zevk almayanların ve kısmen zevk alanların oranlarının azlığı ve evet cevabının oranının yüksekliği bize öğrencilerin sanatsal çalışmalara karşı istekli olduklarını göstermektedir.

4. “Çalışmalarımız sırasında birbirimizi cesaretlendirdik” sorusuna öğrencilerin %23,8'nin Hayır , %34,4'nün Kısmen ve %41,9'nun Evet cevabı verdiği görülmektedir.Bu sonuç bize grup çalışması sırasında öğrencilerin birbirlerini çalışma konusunda olumlu yönde etkilediklerini göstermektedir.

5.Grup üyelerinin çalışmaya katılımıyla ilgili soruya %21,9'nun hayır, %32,5'nin kısmen, %45,6'sının evet yanıtı verdiği görülmektedir.Evet yanıtının oran olarak yüksekliği bize olumlu sonuç versede %21,9 Hayır yanıtıda değerlendirilmelidir.Çünkü grup çalışmasının amacı üyelerin hepsinin ortak katılım sağlamasıdır.Çalışma yapılırken de bir kısım üyelerin pasif kaldığı gözlemlenmiştir.Bunun sebepleri arasında grup üyelerinin rasgele seçilmiş olmasının sınıf ortamındaki öğrencilerin kişisel

problemlerinin grup çalışmasına yansması olarak düşünülmektedir. Ayrıca öğrenciler için bu çalışmanın ilk olması doğal olarak bazı öğrencilerin çalışmaya yeterince adapte olamamasına neden olmuştur.

6. Grupların oluşturulma şeklinin başarıya etkisine yönelik sorulara verilen cevaplar gruplar oluşturulurken rasgele seçim yapılmasına katılımcıların % 48,8 olumsuz baktıklarını; grup arkadaşını kendisi seçerek daha başarılı olacaklarını düşünenlerin oranının ise % 62,5 olduğunu görmekteyiz. Buradan yola çıkarak 6,7 ve 8. Sınıftaki öğrencilerin grup çalışmalarında grup üyelerini kendileri seçerek daha başarılı olacaklarını düşündüklerini, aynı zamanda sınıf içindeki arkadaşlık ilişkilerinin başarılarını olumlu etkileyeceğini düşündüklerini söyleyebiliriz. Ayrıca Tablo 5,6,7 nin sonuçlarını da grupların rasgele seçilmiş olmasına bağlayabiliriz. Bu arada dikkat etmemiz gereken bir başka nokta öğrencilerin bu tarz bir grup çalışması ile ilk defa karşılaşmış olmalarıdır. İşbirlikli çalışma yönteminin daha sık tekrarlanmasının bu tür olumsuz düşünceleri ortadan kaldırabileceği ve amaca uygun olarak grup üyeleri aynı zamanda sınıf içindeki anlaşmazlıkları ortadan kaldırabileceği gibi öğrenciler arasındaki iletişimi kuvvetlendirebileceğini de söyleyebiliriz.

7. “Çalışma sırasında başkalarının görevini yapmak zorunda kaldım.” sorusuna katılımcıların % 50’nin hayır, %18,1’nin kısmen, %31,9’nun evet cevabını verdiğini görmekteyiz. Buradan yola çıkarak grup çalışması sırasında bazı grup üyelerinin sorumluluklarını yerine getirmediğini, ancak bunun büyük bir çoğunluğu oluşturmadığını söyleyebiliriz.

8. Grupla çalışma konusunda genel olarak olumlu yaklaşımlar olduğunu ve öğrencilerin büyük çoğunluğunun grupla çalışmanın daha zevkli ve öğretici olduğunu düşündüklerini ve % 46’nın tekrar grupla çalışmak istediklerini görmekteyiz. Olumsuz yaklaşımların ise grup seçiminde istedikleri kişilerle çalışamamanın ve gruplarda zaman zaman sorumsuz davranışlarda bulunan grup üyelerinin varlığının grup çalışmasının performansını düşürmesini neden olarak düşünebiliriz.

9. Katılımcıların % 70 gibi büyük bir çoğunluğu hak ettiği notu aldığını düşündüğünü belirtmiştir.

10. ‘Çalışmayı tek başıma yapsaydım daha başarılı olurdum.’ sorusuna verilen yanıtların birbirine çok yakın olduğunu görmekteyiz. Yinede az bir fark olsa da bu soruya ‘hayır’ yanıtını verenlerin çoğunlukta olması bize öğrencilerin grup çalışmasına olumlu yaklaştıklarını göstermektedir.

Sonuç olarak yapılan çalışma öğrencilerin işbirlikli çalışmaya olumlu yaklaşımlar sergiledikleri, uygulamadan keyif aldıklarını ve bu yöntemle tekrar çalışmak istedikleri tespit edilmiştir.

4.2. ÖNERİLER

1. Yapılan çalışma sonucunda öğrencilerin sanatsal çalışmalardan ve görsel sanatlar dersinden zevk aldıklarını söyleyebiliriz. Ancak halen okullarımızda bu derse ayrılan süre 1 ders saati ile sınırlıdır. Öğrencilerin istenilen hedefler doğrultusunda yetiştirilebilmesi için ders saatleri artırılmalı ya da ders dışı etkinlikler yolu ile okullarda iyi bir sanat eğitimi verilebilmesi için imkan sağlanmalıdır.

2. Görsel sanatlar dersinin amaca uygun işlenebilmesi için okullarımızda bu ders için ayrılmış teknolojik ve fiziksel donanımları, dersin ihtiyaçlarına uygun atölyeler düzenlenmelidir.

3. Öğrencilerin sanat galerileri, müzeler, sanatçı atölyeleri gibi mekânları ziyaret etmeleri sağlanmalıdır.

4. Aile ve çevrenin görsel sanatlar dersine olumsuz yaklaşımlarını kırmak için ailelerinde dahil edildiği etkinlikler düzenlenmelidir.

5. Özellikle genel başarısı düşük ya da öğrenme güçlüğü yaşayan, kendini ifade etme problemi yaşayan öğrencilerle ders dışı etkinlikler yapılmalıdır.

6. Öğretmenler işbirlikli öğrenme yönteminin teknikleri hakkında bilgilendirilmelidir.

7. İşbirlikli öğrenme çalışmaları sık sık tekrarlanarak özellikle öğrenciler arasında takım çalışması ve iletişimin güçlendirilmesine çalışılmalıdır.

8. Amaç iyi belirlenmelidir. Nitelikli ürün almak amaçlanıyorsa birbiriyle uyumlu ve başarı düzeyi yüksek öğrenciler bir araya getirilmelidir. Amaç birlikte

çalışma davranışı kazandırmak ise farklı yapı ve yetenekteki öğrencileri bir grup altında toplamak işbirlikli öğrenmede uygulanan ve istenen hedefe ulaşmakta kullanılan yöntemdir. Ancak özellikle sanat eğitimi açısından bakıldığında özel yetenekli öğrencilerle yapılacak ders dışı çalışmalarda birbiriyle uyumlu ve başarı düzeyi yüksek öğrencilerin bir araya getirilmesinin öğrencilerin ortaya koyacakları ürünler açısından daha başarılı olacağı düşünülebilir.

9.Grup çalışmalarının ortak malzeme kullanımına olanak tanınması nedeniyle, malzeme alımı açısından ekonomik olma imkânını sağlar. (Örn; bir öğrencinin, bireysel çalışmada üç ana rengi almak zorunda kalması yerine, üçlü grup oluşturan her bir öğrencinin birer renk alarak birlikte kullanma imkânına sahip olmaları gibi...)

Eğitim sistemimizde uygulanan öğrenci seçme sınavlarının, öğrencilerin daha çok bu sınavlarda karşılaşacakları derslere yoğunlaşmalarına neden olmakta, aile ve okul idareleri tarafından bunun yarış haline getirilmesi nedeniyle ağır baskı altında bulunmaları, daha ilköğretimin birinci kademesinden başlayarak yapılan sınav hazırlıkları öğrencilerin ders dışı zamanlarını doldurmaktadır. Bunun sonucunda öğrencinin sanat etkinlikleri ile ilgisi sadece okuldaki ders saatleri ile kısıtlı kalmaktadır. Ders saatinin bir saatle sınırlı olduğu göz önünde bulundurulursa bunun yeterli olmayacağı açıkça bellidir. Eğitim sistemimiz okullardaki eğitim programlarını öğrencilerin yaş, ilgi ve ihtiyaçlarına göre belirlemiş olsada uygulamada böyle olmadığını bilmekteyiz.

Okul çevreye ve topluma beklediği hizmeti verebilmeli ve yararlı olabilmelidir. Okullar sadece eğitim-öğretim kurumları değil çevrenin kültür merkezi hâline getirilmelidir. Okul toplum etkinliklerinin merkezi olabilmek için akşamları, hafta sonları ve tatillerde açık olmalıdır. Okul, gece ve gündüz hem yetişkinlere, hem de çocuk ve gençlere açık olmalı, derslerin yanı sıra yetişkinler de okulda sosyal, kültürel ve dinlenmeye yönelik etkinliklere katılmalıdırlar (Kolay, Y.2004)

Yukarıdaki sonuç ve önerilerden sonra şunu söyleyebiliriz;

Gruplarda biz duygusunun, yardımlaşma ve dayanışmanın yanında yeteneği az olan öğrencilerin yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır. Bencilliğin ortadan kalkmasına katkı sağlayan işbirlikli öğrenme yaklaşımı üyelerde güven duygusunu artırmakta, öğrencilerin birbirlerini daha iyi tanımaları ile onların arkadaşlık, dostluk ve empati duygularının artmasını sağlamaktadır. Diğer öğrenme yaklaşımlarına göre

maliyeti düşük olan işbirlikli öğrenme yaklaşımıyla öğrenciler başkalarının fikirlerine daha saygılı ve hoşgörülü olmakta, öğrencilerin derse katılımı artmakta, öğretmenin yükü azalmakta, öğrenme güçlük ve aksaklıkları anında giderilmektedir. Bu öğrenme yaklaşımı öğrencilerin üst düzey akademik başarılarını yükseltmekte ve onların kendilerine olan güveni, konu alanına ilişkin tutum, dikkat ve ilgi gibi özelliklerini artırmaktadır.

Günümüzün değişen yaşam koşullarına uyum sağlayabilecek, araştıran, soran, sorgulayan, bilgiye ulaşma yollarını bilen ve kollektif iş yapma becerileri gelişmiş, sanata duyarlı bireyler yetiştirmeyi hedef alan görsel sanatların bu hedeflere ulaşmasında işbirlikli öğrenme yönteminin uygulanmasının öğrenciler tarafından da benimsendiğini anlaşılmıştır. Bu yöntem ile dersler işlenirse bireylerin ileriki yaşamlarında birlikte iş yaparken uyumlu ve başarılı olmalarına katkı sağlanmış olacaktır. Ancak İşbirlikli çalışmalar yapılırken çevrenin ve öğrencinin kültürel yapısı ve imkanları göz ardı edilmemelidir.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz,K.Ü. (2007). *Aktif Öğrenme*, İzmir.Biliş Yayıncılık
- Artut K,(2006).*Sanat Eğitimi Kuram ve Yöntemleri*.Ankara:Anı Yayıncılık.
- Ayaydın,A.(2009).Eğitimde Çoklu Zeka Yansımaları ve Görsel Sanatlar.*Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13.s.52-62
- Aytaç, İ., İskenderoğlu L. (2007). “ Engelli Çocukların Resimlerinde Görme Biçimleri”, (7-12 Yaş Eğitilebilir Zihinsel Engelliler), Engellilerde Sanat ve Spor Sempozyumu 7-8 Mayıs Ankara, Gündüz Yayıncılık
- Aydın,S.& Alakuş,A.O.(2009). İşbirlikli Öğrenmeyle görsel Sanatlar Dersini İşlemenin Öğrencilerin Başarısına ve Öğrenilenlerin Kalıcılığına Etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13,s.63-77
- Aziz, A. (2008). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Balcı, Ali(2005),*Sosyal Bilim Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*,Ankara, Pegem Yayıncılık.
- Balcı, Sibel (2004),*Temel bir Yaklaşım Olarak Sanat Eğitimi*.Ankara Gazi Üniversitesi Sanat Eğitimi Sempozyumu
- Beyoğlu,A (2009). İşbirlikli Öğrenme yaklaşım Çerçevesinde Resim-İş Eğitiminde Karşılaşılan Güncel Sorunlar I Uluslar Arası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çannakkale
- Demirel,Ö.(2004).*Öğretimde Planlama ve Değerlendirme. Öğretme Sanatı*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirel ,Ö.(2007). *Eğitimde Yeni Yönelimler*,Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirel, Ö.(2008). *Öğretme Sanatı*,Ankara:Pegem Yayıncılık.

Ercan, M., Aytaç, İ. (2010) “Sanat ve Sanat Tarihi Perspektifinden Yeni İlköğretim Programlarına Bakış” 9. Sınıf Öğretmenliği Eğitim Sempozyumu (20-22 Mayıs 2010) Elazığ, s.396-403.

Erinç, S. (1994). Eğitsel Bir Etken Olarak Güzel Sanatlar Eğitiminin Geleceği,(Seminer, 20-22 Ekim,1994), *Türk- Alman Kültür İşbirliği Kurulu Yayın Dizisi:8*,Ankara.

Gel,Y.(1997).Sanat Eğitiminde Kullanılan Yöntemler.*Türk Eğitim Derneği XV.Öğretim Toplantısı.* s.121-139

Gökay, M. (2005). İlköğretim Resim-İş Eğitiminde Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Uygulanması. (Edt.V. Özsoy).*İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*, Ankara: G.S.E.D.Yayınları

Gözütok, F.D.(2007).*Öğretim İlke ve Yöntemleri*,Ekinoks Yayıncılık.

İlhan, A. Ç (1994). Üniversitelerde Sanat Eğitimin Gerekliliği, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C.27, S.1, Ankara.

İşler,Ş.A.(2004) Sanat Eğitiminde Disiplinlerarası-Tematik Yaklaşım.*Milli Eğitim Dergisi*.163,s.

Jones, H.C. (2010). 7. Eğitimde İyi Örnekler Açılış Konuşması.*Radikal Gazetesi* 30 Nisan.

Kagan, M. (1993).*Estetik ve Sanat Dersleri*,Ankara: İmge Kitabevi.

Kagan, S.(1982). Dimensions of cooperative classroom structures. Learning to cooperate, cooperating to learn (Edt.Robert Slavin). 67-95. New York: Plenum Press.

Karasar, N. (2004).*Bilimsel Araştırma Yöntemi*.Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Katıracı, M.D.(2003).Sanat Eğitimi Nasıl Olmalıdır.*Milli Eğitim Dergisi*.S.160

Kavuran,T.(2002). “Türkiye’ de Eğitim Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği Programlarının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri”,*Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi*. İstanbul: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2002.

Kemertaş, İ.(2003) .*Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*, İstanbul: Birsen Yayınevi.

Kırıışoğlu, O.T.(1991). *Sanat Eğitimi*,Ankara.

Kırıışoğlu, O.T.(2009). *Sanat Kültür Yaratıcılık*, Ankara: Pegem Yayıncılık.

Kolay, Y. (2004).Okul-Aile-Çevre İş birliğinin Eğitim Sistemindeki Yeri.*Milli Eğitim Dergisi*, S.164

Kurtuluş Y.(2001) .Sanat Eğitiminde İşbirlikli Öğrenme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.S.20.s.201-205

Mercin,L & Alakuş, A.O.(2007).Birey ve Toplum İçin Sanat Eğitiminin Gerekliliği. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*.9.s.14-20

Özdemir, M.(2004).İlköğretim Okullarında Resim-İş Öğretmenlerinin Sanat Öğretim Metotlarını Uygularken Karşılaştığı Sorunlar. Ankara, *Gazi Üniversitesi Sanat Eğitimi Sempozyumu*, Bildiriler.s.341-353.

Özsoy ,V.& Alakuş, A.O. (2009). *Görsel Sanatlar Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri*, Ankara: Pegem Yayıncılık.

Saban, A.(2004). *Öğrenme Öğretme Süreci*, Ankara: Nobel Yayıncılık.

San,İ. (1985). *Sanat ve Eğitim*. Ankara: Gündüz Yayıncılık.

Seylan, A.(2004). Sanat Teknoloji İşbirliği Ekseninde Sanat Eğitiminde Yeni Yönelimler.Ankara, *Gazi Üniversitesi Sanat Eğitimi Sempozyumu*, Bildiriler.s.269-273.

Sönmez,V.(2008).*Öğretim İlke ve Yöntemleri*,Ankara: Anı Yayıncılık

Söylemez,S(2004).Sanat Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar, *Ankara.Gazi Üniversitesi Sanat Eğitimi Sempozyumu*, Bildiriler.s:393-402.

Tansuğ, S.(1997).*Çağdaş Türk Sanatına Temel Yaklaşımlar*, Ankara:Bilgi Yayınevi.

Tansuğ, S./(1982). *İnsan ve Sanat*, İstanbul:Altın Kitaplar Yayınevi.

Uçan, A. (2002). Türkiye’de Çağdaş Sanat Eğitiminde Öğretmen Yetiştirme Süreci ve Başlıca Yapılanmalar. *Gazi Üniversitesi “I. Sanat Eğitimi Sempozyumu.”* Ankara, s.1-23.

Vural, D.Ü.(2009). Sanat Eğitiminin Gerekliliği ve İşlevi,(Edt.A.O.Alakuş& L.Mercin), *Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi*,Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Yeşilyurt, E. (2009). İşbirliğine Dayalı Öğrenmenin Öğrenci Davranışları Üzerindeki Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri.*Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,C.19,S:2,s:161-178.

Yeşilyurt, E. (2010). Öğretmen Adaylarının Niteliklerinin İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yöntemine Uygunluğunun Değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Enstitüsü Dergisi*, S:14

Yıldırım,O& Peşkersoy E.(2008).*Görsel Sanatlar Dersi (1-8.Sınıflar)Öğretmen Klavuz Kitabı*.İstanbul: Kelebek Matbaacılık.

Yıldız, B. (2002). *Türkiye’ de Tarih Öğretiminde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Uygulanışı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.

Yıldız, V.(1999).İşbirlikli Öğrenme ile Geleneksel Öğrenme Grupları Arasındaki Farklar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,S:16, s.155-163.

Yılmaz, M.(2007),Görsel Sanatlar Eğitiminde İşbirlikli Öğrenme.*Kastamonu Eğitim Dergisi*.C.15.No.2.s.747-756.

Yılmaz, M.G.(2009), “Görsel Sanatlar Eğitimi”,(Edt.A.O.Alakuş& L.Mercin), *Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi*, Ankara: Pegem Akademi.

EKLER LİSTESİ

EK 1- İşbirlikli Ders Planı Örneği.....	
EK 2- Bireysel Değerlendirme Formu Örneği.....	
EK3- Grup Değerlendirme Formu Örneği.....	
EK4- Araştırma İçin Hazırlanan Anket Çalışması	
EK5- İşbirlikli Çalışma Sonrası Öğrenci Görüşlerini Tespit Etmek Üzere Hazırlanan Anketin Yüzde ve Frekans Değerlendirmeleri.....	

EK 1- İŞBİRLİKLİ DERS PLANI ÖRNEĞİ

Konu: Güzel Sanatlar ve Ülkemiz

Tarih:-----

Ders: Görsel Sanatlar

Hedefler

Akademik: Ulusal kültürü yansıtan ve tanıtan görsel çalışmalar yapar.

Sosyal Beceriler: Ülkenin kültürünü ve tarihini tanır.

Öğretim Öncesi Kararlar

Grup Büyüklüğü: Dört kişilik gruplar.

Gruplara Öğrenci Belirleme Yöntemi:Sınıf listesinden rastgele seçim yapılacaktır.

Roller:Görsel kaynak toplayıcı, Bilgi toplayıcı, Tasarımları birleştirici, Sunucu.

Sınıf Düzenlemesi:Sınıf dört öğrencinin yüzyüze oturabileceği ve aynı masada çalışabileceği şekilde düzenlenir.

Materyaller : Kaynak kitaplar, Örnek sanat eserlerinin fotoğrafları, Resim kartonları, Çeşitli boyalar.

Bir. İşb.ve Komp.

Grup Araştırması

Görevlerin ve İşbirliğinin Yapısını Belirleme

1.Yapılacak Görev: Ülkemizin tarihî güzellikleri ile ülkemizin tanınmasında rol oynayan sanat eserlerine ait belgeler sınıfa getirilerek sanat eserlerinin ağırlıkta olduğu bir “Türkiye Tanıtım Afişi” tasarlanır.

Başarı Ölçütü:

-Ülkemizin tanıtımında en etkili olabilecek afiş hangisidir?

-Afiş çalışmasının amacına en uygun çalışma hangisidir?

Olumlu Bağlılık: Öğrencilere çalışma sonunda her öğrencinin afiş tasarımı nedir ve ülkemizdeki önemli sanat eserlerinden beş tanesini söyleyiniz sorularına doğru cevap vermeleri gerektiği açıklanır.

Bireysel Sorumluluk: Dersin işlenişi sırasında grup üyelerinden rastlantısal olarak seçilen birine sözlü olarak sorular yöneltilir.

Gruplararası İşbirliği: Gruplar arası işbirliğini sağlamak amacıyla grupların araştırma yaparken bilgi ve görsel kaynakları paylaşmalarına izin verilir ve teşvik edilir.

Beklenen Davranışlar: Grup üyeleri arasında iletişimin ve etkileşimin artması. Sorumluluk alma ve öğrenmeyi teşvik etme.

1. Gözlem Biçimi: İnfomal
2. Gözleyen: Öğretmen
3. Takım Çalışmasına Müdahale: Öğrencilerin verilen konuyu anlamamışlarsa ya da grup olarak birlikte üretken biçimde çalışmakta güçlük çekiyorlarsa, verilen görevle ilgili yardım sağlanacaktır.

Değerlendirme

1. Grup üyelerinin bireysel öğrenmesinin değerlendirme: Öğrencilere konuyla ilgili sorular yöneltilerek bireysel öğrenmenin sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilecektir.
 2. Grup verimliliğini değerlendirme: Grubun ortaya koyduğu ürün ve sunumdan yola çıkılarak çalışmalarının olumlu yönleri ön plana çıkarılacak, eksikleri anlatılarak nasıl çözebilecekleri hakkında bilgiler verilecek ayrıca birlikte çalışmanın çalışmaya katkısını fark etmeleri sağlanacaktır.
 3. Tüm sınıfın işleyişini değerlendirme: Grupların hazırladığı afiş tasarımları sınıf panolarına asılacak ve öğrencilerin tasarımlar hakkında yorum yapmaları sağlanacak, en başarılı bulduklarını ve sebeplerini açıklamaları istenecektir.
 4. Her bir öğrenciye olumlu dönüt verme: Çalışmalar sırasında ve değerlendirme aşamasında öğrencilerin yaptıkları olumlu davranışlar mutlaka belirtilecektir.
-

5. İyileştirme hedefleri belirleme: Grup çalışmalarında yaşadıkları sorunlar ve çözüm yolları öğrencilerle tartışılarak aşılmaya çalışılacaktır.
 6. Başarıyı Kutlama: Grup çalışmasını hedeflere uygun olarak tamamlayan öğrenciler tebrik edilecek ve tasarımları sergilenmek üzere okul panosuna asılacaktır.
-

EK 2- BİREYSEL DEĞERLENDİRME FORMU ÖRNEĞİ

Bireysel Değerlendime Formu

İsim-----Tarih-----

1.Dersin konusu ne idi? -----

2. Bu konu hakkında ne öğrendin?-----

3. İyi bir takım üyesimiydin? Ne yaptın ya da söyledin? -----

4. Gelecek sefer takımınızın birlikte daha iyi çalışması için ne yapılabilir?-----

Bu etkinlik için aşağıdaki notu hak ettiğimi düşünüyorum

Öğretmenin Yorumları

Final Notu

EK 3- GRUP DEĞERLENDİRME FORMU ÖRNEĞİ

Grup Değerlendirme Formu Örneği(Peşkersoy, Yıldırım, 2008: 22).

Aşağıda, ilköğretim görsel sanatlar dersi öğretim programından alınmış bir grup değerlendirme formu örneği verilmiştir:

ÖLÇÜTLER	DERECELER		
	Evet	Kısmen	Hayır
1. Çalışmaya grubun tüm üyeleri katıldı.			
2. Birbirimizin düşüncelerini hoşgörüyle dinledik.			
3. Görüşlerimizi özgürce ifade ettik.			
4. Bu çalışmayla hedeflerimizi gerçekleştirdik.			
5. Çalışmalarımız sırasında birbirimizi cesaretlendirdik.			
6. Karşılaştığımız güçlükleri tartışarak aştık.			
7. Karşılaştığımız sorunlarda yaratıcılığımızı kullandık.			

EK 5- İŞBİRLİKLİ ÖĞRENME YÖNTEMİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİ DEĞERLENDİRMEK AMACIYLA HAZIRLANMIŞ ANKET FORMU ÖRNEĞİ

M. No	ÖNERMELER			
		Hayır	Kısmen	Evet
M1	Görsel sanatlar dersi benim için önemlidir.			
M2	Sanatsal çalışmalardan zevk alırım.			
M3	Görsel sanatlar dersi kendimi özgürce ifade edebildiğim bir derstir.			
M4	Çalışmaya grubun tüm üyeleri katıldı.			
M5	Birbirimizin düşüncelerini hoşgörüyle dinledik.			
M6	Görüşlerimizi özgürce ifade ettik.			
M7	Bu çalışmayla hedefimizi gerçekleştirdik.			
M8	Çalışmalarımız sırasında birbirimizi cesaretlendirdik.			
M9	Karşılaştığımız güçlükleri tartışarak aştık.			
M10	Karşılaştığımız sorunlarda yaratıcılığımızı kullandık.			
M11	Malzemelerimizi birbirimizle paylaştık.			
M12	Çalışma alanımızı paylaşmakta sorun yaşamadık.			
M13	Çalışma sırasında gruptan bazıları ön plana çıktı.			
M14	Çalışma sırasında gruptan bazıları çok pasifti.			
M15	Çalışma sırasında başkalarının görevini yapmak zorunda kaldım.			
M16	Gruplar oluşturulurken rastgele seçim yapıldı. Bu hoşuma gitti.			
M17	Grup arkadaşlarımı kendim seçseydim daha başarılı olurdu.			
M18	Bu çalışmayı tek başıma yapsaydım daha başarılı olurdu.			
M19	Bu çalışma sayesinde sınıfta yakın olmadığım kişileri tanıma fırsatı buldum.			
M20	Grup olarak hak ettiğimiz notu aldık.			
M21	Başka bir çalışmada grup olarak çalışmak isterim.			
M22	Grupla çalışmak benim için daha zevkli oldu.			
M23	Grupla çalışmak benim için daha öğretici oldu.			

EK 6- İŞBİRLİKLİ ÇALIŞMA SONRASI ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİ TESPİT ETMEK ÜZERE HAZIRLANAN ANKETİN YÜZDE VE FREKANS DEĞERLENDİRMELERİ

M. No	ÖNERMELER	Hayır (1)		Kısmen		Evet (3)		$\bar{x}$	SS
		f	%	f	%	f	%		
M1	Görsel sanatlar dersi benim için önemlidir.		1.9	55	34.	102	63.8	2.62	.525
M2	Sanatsal çalışmalardan zevk alırım.	9	5.6	34	21.	117	73.1	2.68	.578
M3	Görsel sanatlar dersi kendimi özgürce ifade edebildiğim bir derstir.	13	8.1	59	36.	88	55.0	2.47	.644
M4	Çalışmaya grubun tüm üyeleri katıldı.	35	21.9	52	32.	73	45.6	2.24	.789
M5	Birbirimizin düşüncelerini hoşgörüyle dinledik	19	11.9	49	30.	92	57.5	2.46	.699
M6	Görüşlerimizi özgürce ifade ettik.	11	6.9	59	36.	90	56.3	2.49	.624
M7	Bu çalışmayla hedefimizi gerçekleştirdik.	30	18.8	57	35.	73	45.6	2.27	.758
M8	Çalışmalarımız sırasında birbirimizi cesaretlendirdik.	38	23.8	55	34.	67	41.9	2.18	.792
M9	Karşılaştığımız güçlükleri tartışarak aştık.	35	21.9	54	33.	71	44.4	2.23	.785
M10	Karşılaştığımız sorunlarda yaratıcılığımızı kullandık.	19	11.9	45	28.	96	60	2.48	.700
M11	Malzemelerimizi birbirimizle paylaştık.	18	11.3	35	21.	107	66.9	2.56	.689
M12	Çalışma alanımızı paylaşmakta sorun yaşamadık.	36	22.5	45	28.	79	49.4	2.27	.807
M13	Çalışma sırasında gruptan bazıları ön plana çıktı.	31	19.4	48	30	81	50.6	2.31	.779
M14	Çalışma sırasında gruptan bazıları çok pasifti.	34	21.3	49	30.	77	48.1	2.27	.791
M15	Çalışma sırasında başkalarının görevini yapmak zorunda kaldım.	80	50	29	18.	51	31.9	1.82	.889
M16	Gruplar oluşturulurken rastgele seçim yapıldı.Bu hoşuma gitti.	78	48.8	36	22.	46	28.8	1.80	.860
M17	Grup arkadaşlarımı kendim seçseydim Daha başarılı olurdu.	31	19.4	29	18.	100	62.5	2.43	.798
M18	Bu çalışmayı tek başıma yapsaydım daha başarılı olurdu.	60	37.5	46	28.	54	33.8	1.96	.846
M19	Bu çalışma sayesinde sınıfta yakın olmadığım kişileri tanıma fırsatı buldum.	55	34.4	43	26.	62	38.8	2.04	.857
M20	Grup olarak hak ettiğimiz notu aldık.	15	9.4	33	20.	112	70	2.61	.655
M21	Başka bir çalışmada grup olarak Çalışmak isterim.	48	30	38	23.	74	46.3	2.16	.861
M22	Grupla çalışmak benim için daha zevkli oldu.	26	16.3	33	20.	101	63.1	2.47	.760
M23	Grupla çalışmak benim için daha öğretici oldu.	30	18.8	38	23.	92	57.5	2.39	.785

RESİMLER

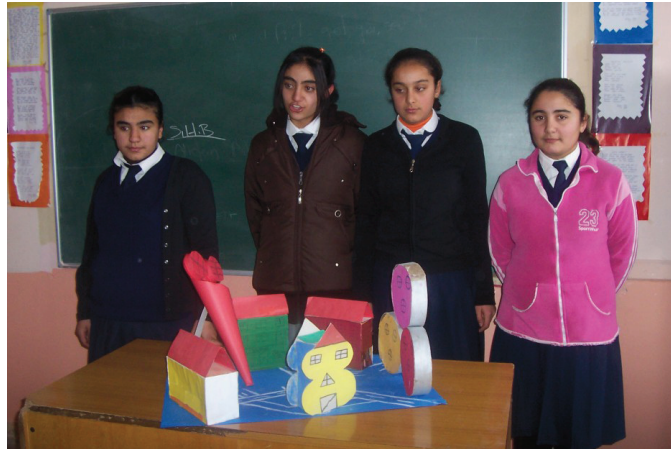
Resim 1. 8. Sınıflar Grup Çalışması Sunumu

Resim 2. 8. Sınıflar Grup Çalışması Sunumu

Resim 3. 8.Sınıflar Grup Çalışması Sunumu

Resim 4. 8.Sınıflar Grup Çalışması Sunumu

Resim 5. 7.Sınıflar Grup Çalışması

Resim 6. 8.Sınıflar Grup Çalışması Sunumu

Resim 7. 6.Sınıflar Grup Çalışması

Resim 8. 6.Sınıflar Grup Çalışması Ürünleri

Resim 9. 6.Sınıflar Grup Çalışması Ürünleri

ÖZGEÇMİŞ

Özlem Vurucu 12.10. 1976 tarihinde Hekimhan’ da dünyaya geldi. İlköğrenimini Hekimhan’da, orta ve lise eğitimini Malatya’ da tamamladı. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Bölümü’ nden 1997 yılında mezun oldu. Hatay ili Kırıkhan ilçesinde öğretmenlik görevine başladı. 2007 yılında Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk- İslam Sanatları ve Tarihi Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı. Halen Malatya ili Doğanşehir ilçesi Atatürk İlköğretim Okulu’nda öğretmenlik görevini sürdürmektedir.